

Inre marknaden

Resultattavla

Maj 2002

Slutlig Word-version

PDF-versioner av de tryckta utgåvorna finns på:

http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/score/index.htm

Originalspråk engelska

Nr 10

Innehållsförteckning

DE VIKTIGASTE RESULTATEN.....	3
INLEDNING	4
1. GENOMFÖRANDE AV REGELVERKET FÖR DEN INRE MARKNADEN.....	5
A. Införlivande av lagstiftning	5
B. Överträdelseförfaranden.....	10
2. FULLBORDANDET AV DEN INRE MARKNADEN.....	14
A. Översynen av strategin för den inre marknaden 2002 – Att uppfylla löftena.....	14
B. Integration av finansmarknaderna och handlingsplanen för finansiella tjänster	18
3. TEKNISKA HINDER OCH DEN INRE MARKNADENS FUNKTION.....	21
A. Fokus på den fria rörligheten för varor	21
B. Priserna på dagligvaror i EU.....	32
BILAGA: GRUNDPRINCIPERNA FÖR DEN FRIA RÖRLIGHETEN FÖR VAROR	39

Kommissionen vill gärna ha synpunkter på resultattavlan samt förslag för framtida utgåvor. Synpunkter kan insändas till John F. Mogg, generaldirektör, GD Inre marknaden, Europeiska kommissionen, Rue de la Loi 200, BE-1049 Bruxelles, eller till följande e-postadress: Markt-A1@cec.eu.int

Från samma adress kan även exemplar av denna eller framtida resultattavlor beställas.

DE VIKTIGASTE RESULTATEN

Genomförandet av regelverket för den inre marknaden

- Sverige, Danmark, Finland, Storbritannien, Nederländerna, Belgien och Spanien uppfyller för närvarande Europeiska rådets mål på 98,5 % införlivade direktiv. Frankrike, Grekland, Tyskland och Irland ligger längst ifrån målet.
- Europeiska rådet ställde vid mötet i Barcelona upp ett nytt mål på 100 % för alla direktiv som släpar efter mer än två år. Störst ansträngningar kommer Frankrike och Luxemburg att behöva göra för att detta ambitiösa mål skall vara uppfyllt våren 2003.
- Det totala antalet överträdelseförfaranden som rör den inre marknaden har sedan resultattavlan från november 2001 ökat med 2 % och uppgår för närvarande till över 1500 ärenden. Frankrike och Italien står tillsammans fortfarande för nästan 30 % av alla överträdelser.
- I översynen av strategin för den inre marknaden 2002 ställs ett nytt mål upp om att antalet överträdelseförfaranden som rör felaktig tillämpning av regelverket för den inre marknaden skall minska med minst 10 % fram till våren 2003. Irland (100) och Spanien (96) står för det största antalet ärenden under handläggning.

Fullbordandet av den inre marknaden

- Bara omkring 50 % av de målinriktade åtgärder som anges i strategin för den inre marknaden har vidtagits inom fastställd tidsfrist. Före årets utgång måste 13 åtgärder vidtas. Dessa gäller bl.a. offentlig upphandling och gemenskapspatentet samt finansiella tjänster, energi, transport och konkurrenspolitik.
- Med fullständigt integrerade finansmarknader skulle EU:s BNP kunna öka med 43 miljarder euro. Goda framsteg noteras för handlingsplanen för finansiella tjänster: arbetet med 27 av 42 åtgärder är nu avslutat.

Tekniska handelshinder och den inre marknads funktion

- Europeiska rådet i Barcelona bad kommissionen att i resultattavlan rapportera om tekniska handelshinder. Som ett första svar anges här i några kortare analyser av vissa branscher (teleterminalutrustning, byggprodukter, cyklar och öl) ett antal viktiga återstående flaskhalsar och vilka framsteg som gjorts.
- Stora prisskillnader föreligger fortfarande mellan medlemsstaterna när det gäller livsmedel och hushållsartiklar. Marknadsfragmentering och graden av konkurrens inom detaljhandeln är faktorer som till stor del förklarar dessa skillnader. Konsumenterna i vissa medlemsstater kan betala upp till fyra gånger mer för samma produkt som konsumenterna i andra medlemsstater.

INLEDNING

Denna resultattavla handlar om arbete och resultat. Den mäter vilka framsteg, eller brist på framsteg, som gjorts på tre områden. För det första i hur hög grad medlemsstaterna har genomfört regelverket för den inre marknaden. De flesta medlemsstaterna har gjort framsteg i arbetet med att införliva inre marknadslagstiftningen inom de fastställda tidsfristerna och i vissa fall är förbättringen markant, men åtta medlemsstater kämpar fortfarande för att uppfylla Europeiska rådets mål på högst 1,5 % direktiv som släpar efter. Medlemsstaterna kommer nu att behöva arbeta ännu hårdare för att uppfylla det nollprocentmål som Europeiska rådet i Barcelona ställde upp för direktiv med mer än två års eftersläpning. Medlemsstaterna måste också kraftigt minska antalet överträdelse som de är ansvariga för.

För det andra ger resultattavlan en översikt över kvarvarande tekniska hinder och hur långt man har kommit i arbetet med att fylla ut återstående luckor i regelverket. Kvarvarande hinder måste undanröjas om EU skall kunna utnyttja den inre marknads hela potential. Om EU skall kunna bli världens starkaste ekonomi fram till 2010 måste detta lyckas. Förverkligandet av en inre marknad utan skattehinder är ett centralt mål för kommissionen.¹ Om inte beslutsamma åtgärder vidtas för att avskaffa dessa hinder kan EU inte bli den mest konkurrenskraftiga ekonomin. Nästa resultattavla kommer att belysa skattehinder och vilka följder dessa får, och där kommer även kommissionens strategi för att undanröja dem att beskrivas.

Europeiska rådet bad vid mötet i Barcelona kommissionen att i föreliggande resultattavla rapportera om tekniska handelshinder. Eftersom det inte finns några uppgifter tillgängliga som vi kan använda för att klart fastställa omfattningen av dessa tekniska hinder för varje medlemsstat och jämföra hur deras arbete fortskrider, har kommissionen gjort ett första försök att beskriva hur situationen ser ut på vissa produktområden och vilken inverkan återstående handelshinder faktiskt har. Vår preliminära slutsats är att det kan krävas ett nytt angreppssätt för vissa sektorer, eftersom nuvarande system tycks ha nått gränsen för vad som kan åstadkommas.

För det tredje tar resultattavlan upp frågan om priser igen. Resultattavlan har hittills alltid handlat om antagna och införlivade direktiv, överträdelse osv., men vad som betyder mest är de konkreta resultaten. Den inre marknaden måste ge konkreta fördelar som förbättrar både unionsmedborgarnas och företagens möjligheter och villkor. Priskonvergensen är en viktig indikator på hur den inre marknaden fungerar. Kommissionen har för avsikt att regelbundet offentliggöra prisinformation för att främja öppenhet och öka kunskaperna: i denna utgåva av resultattavlan föreläggs resultaten av en prisundersökning av vanliga dagligvaror som visar att det finns avsevärt utrymme för ytterligare priskonvergens – dvs. för lägre priser.

¹ Kommissionens meddelande "Mot en inre marknad utan skattehinder" (KOM(2001) 582 slutlig).

1. GENOMFÖRANDE AV REGELVERKET FÖR DEN INRE MARKNADEN

A. Införlivande av lagstiftning

Europeiska rådet ställde förra året i Stockholm upp ett mål för alla medlemsstaterna om att före Europeiska rådets möte i Barcelona i mars i år minska andelen direktiv som släpar efter till högst 1,5 %. Sju medlemsstater (Danmark, Sverige, Storbritannien, Finland, Spanien, Nederländerna och Belgien) har uppfyllt målet, vilket visar att det kan uppnås, även för medlemsstater som liksom Storbritannien och Belgien har en komplex politisk struktur för antagande av lagstiftning. Storbritannien och Belgien förtjänar därför stort erkännande för att ha vidtagit konkreta åtgärder för att se till att den politiska viljan att uppfylla målet verkligen omsatts i praktisk handling. Eftaländerna förtjänar också erkännande, eftersom alla länderna har förbättrat sina resultat avsevärt.²

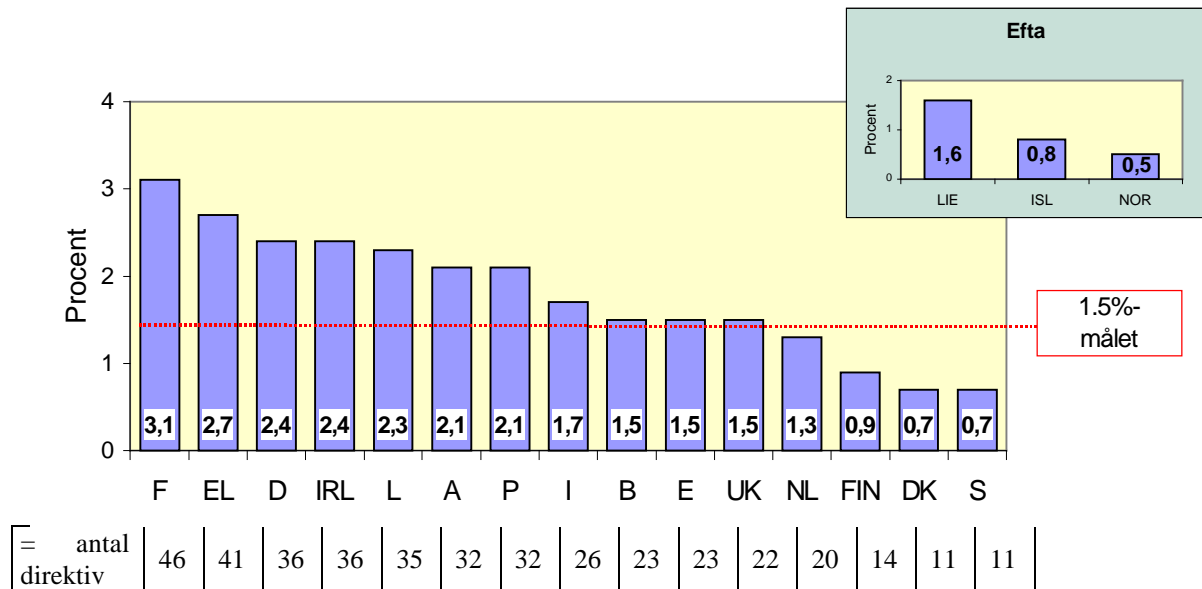
Åtta medlemsstater – dvs. flertalet – uppfyller dock inte målet. Ställda inför detta något nedslående samlade resultat hade stats- och regeringscheferna inget annat val i Barcelona än att förlänga tidsfristen för att nå målet. Alla medlemsstater uppmanas att minska andelen icke införlivade direktiv till högst 1,5 % senast våren 2003. Ett ytterligare mål för våren 2003 är att alla direktiv med en eftersläpning på mer än två år efter det datum då de skulle ha varit införlivade då skall vara helt genomförda.

Det finns nu av allt att döma en ledargrupp med medlemsstater som antingen har uppfyllt målet vid ett antal tillfällen eller som har vidtagit åtgärder som visar att de också kommer att göra det i framtiden. Övriga åtta medlemsstater har nu till uppgift att komma ikapp ledargruppen. I synnerhet Frankrike och Tyskland verkar dock ha kört fast. Inget av länderna har gjort några framsteg under de senaste 6–12 månaderna (Frankrike har i själva verket fallit tillbaka sedan november förra året). Tillsammans står de för 40 % av EU:s ekonomi, så eftersläpningar i dessa länder får särskilt stora återverkningar på den inre marknadens funktion. Förnyade ansträngningar på högsta politiska nivå tycks nödvändiga för att bryta detta mönster.

Europeiska rådet uppmanade vid mötet i Barcelona alla medlemsstater att minska andelen icke införlivade direktiv till högst 1,5 % senast våren 2003.

² Den inre marknaden omfattar även tre Eftaländer, nämligen Island, Liechtenstein och Norge, med anledning av deras anslutning till EES-fördraget.

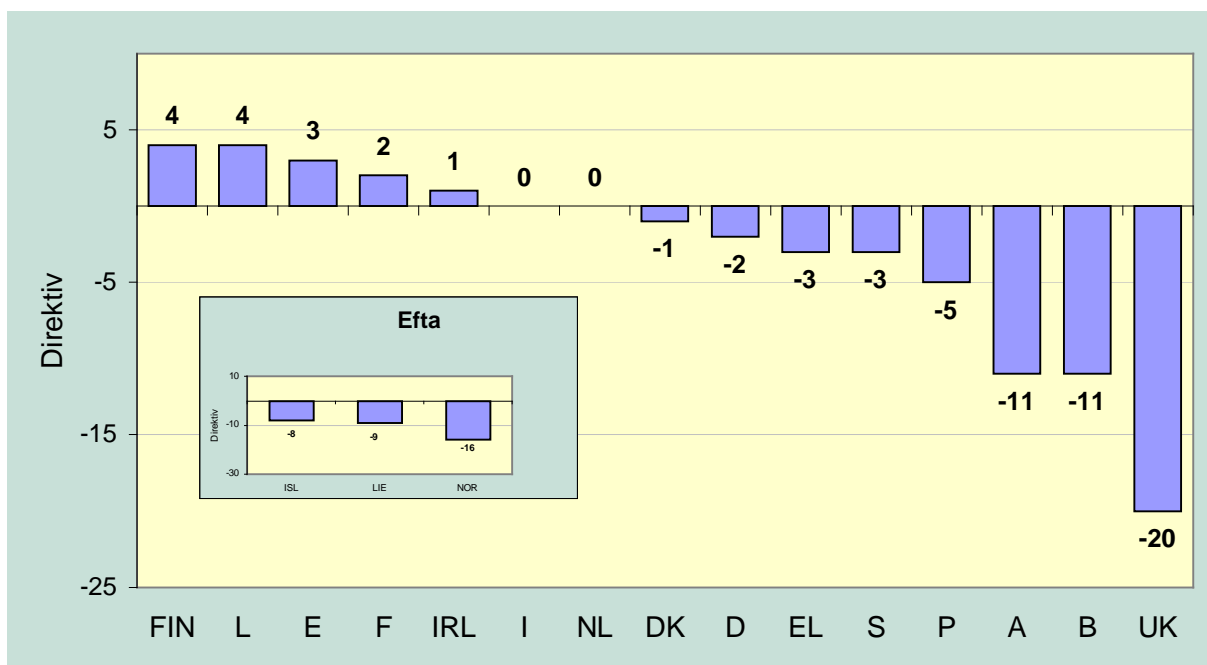
Figur 1: Endast sju medlemsstater uppfyller målet på 1,5 %

Anm.: Siffrorna visar procentandelen inre marknadsdirektiv som ännu inte har anmälts som införlivade jämfört med det totala antalet inre marknadsdirektiv som skulle ha införlivats senast den 15 april 2002. 1497 direktiv och 299 förordningar gäller för närvarande den inre marknaden i enlighet med definitionen i fördraget.

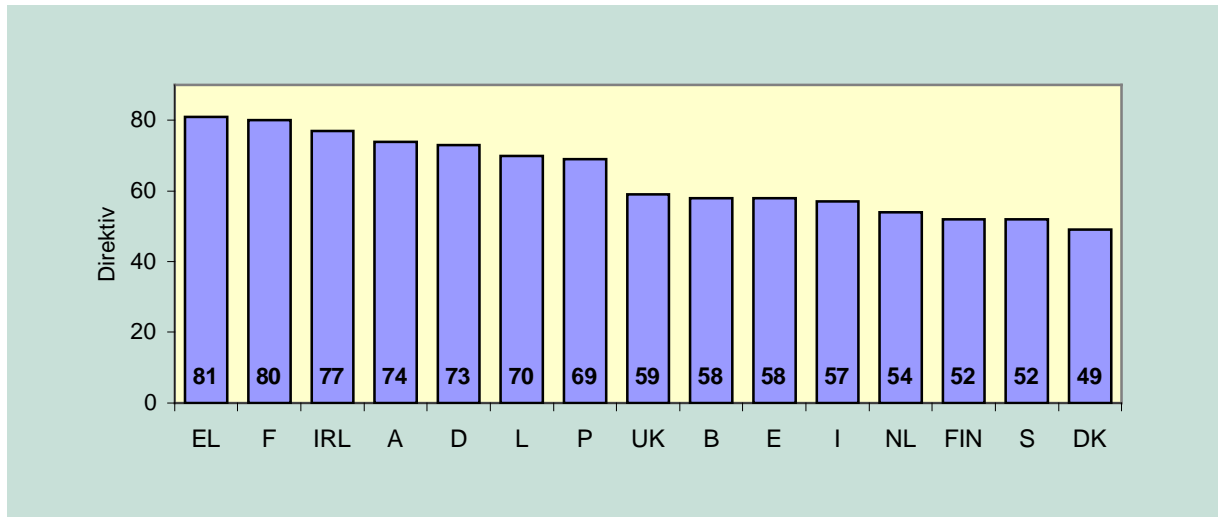
Eftersom nya direktiv antas löpande krävs kontinuerligt arbete för att procentandelen införlivade bestämmelser skall hållas på en hög nivå. Om ansträngningarna mattas av kan detta snabbt leda till att medlemsstater börjar släpa efter. Även de som för närvarande uppfyller 1,5 %-målet kommer därför att behöva fortsätta sitt hårda arbete för att kunna bibehålla sin position.

Figur 2: Storbritannien, Belgien och Österrike har minskat sin eftersläpning avsevärt sedan resultattavlan från november

Anm.: Förändringar i antalet icke införlivade direktiv sedan resultattavlan från november 2001.
Exempelvis har Finlands eftersläpning ökat med fyra direktiv.

Figur 3: Antal direktiv som måste vara införlivade senast våren 2003 för att målet på 1,5% skall vara uppfyllt

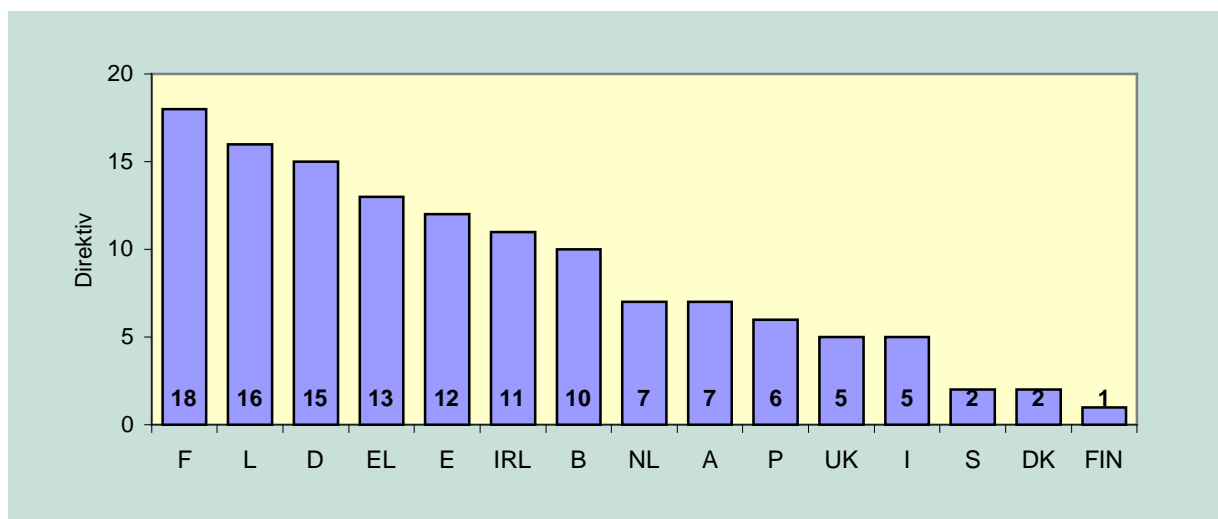

Figurerna 3 och 4 är medlemsstaternas ”att göra”-lista för arbetet fram till nästa vårmöte för Europeiska rådet. Figur 3 visar antalet direktiv som medlemsstaterna måste ha genomfört för att (fortsätta att) uppfylla Europeiska rådets mål på 1,5 %.

Figur 4 visar antalet direktiv som måste vara införlivade senast våren 2003 för det nya nollprocentmålet för direktiv med mer än två års eftersläpning. Detta är ett nolltoleransmål. Om så bara ett av dessa direktiv inte har införlivats är målet inte uppfyllt. Att införliva dem kommer antagligen inte att bli någon enkel uppgift. De är redan över ett år försenade. Förseningar av detta slag kan inte enbart förklaras av administrativ slapphet eller problem med den parlamentariska tidtabellen. Det rör sig förmodligen om mer allvarliga faktorer som interna politiska konflikter, tekniska problem med direktivet eller kanhända ren ovilja att införliva det.

Figur 4: Frankrike, Luxemburg, Tyskland och Grekland har flest försenade direktiv

Anm.: Antal direktiv som skulle ha varit införlivade senast den 1 mars 2001 och som nu måste vara

införlivade före utgången av mars 2003 för att Europeiska rådets 0 %-mål skall vara uppfyllt.

Figur 5 visar vad som ligger bakom statistiken och vilken typ av luckor³ som uppstår på den inre marknaden när medlemsstaterna drar ut på tiden med att vidta åtgärder. Konsekvenserna kan bli långtgående: konkurrensen kan snedvridas, hinder kan uppstå för arbetstagarnas rörlighet, konsumenternas intressen kan åsidosättas, allmänheten kan utsättas för eventuella hälsorisker och risker för miljön kan uppstå.

Figur 5: Tio viktiga direktiv som skulle ha varit införlivade innan mars 2001

Direktiv	Ännu inte införlivat av	Konsekvenser
95/46: Skydd för personuppgifter	F, IRL, L	Ingen konkurrens på lika villkor, risk för att uppgifter missbrukas, hämmar det fria informationsflödet
96/48: Driftskompatibiliteten hos det transeuropeiska järnvägssystemet för höghastighetståg	A, FIN, UK	Ingen konkurrens på lika villkor, försenar utvecklingen av ett integrerat europeiskt järnvägssystem för höghastighetståg
96/61: Samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar	B, E, EL, L, UK	Ingen konkurrens på lika villkor, potentiella risker för folkhälsa och miljö
97/7: Konsumentskydd vid distansavtal	E, L	Försenar utvecklingen av e-handeln
98/5: Stadigvarande utövande av advokatycket	F, IRL, L, NL	Hindrar den fria rörligheten för advokater
98/8: Utsläppande av biocidprodukter på marknaden	D, E, F, L, P	Ingen konkurrens på lika villkor, eventuella hälsorisker, hämmar handeln med dessa produkter
98/27: Förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen	B, E, EL, L	Ingen konkurrens på lika villkor
98/44: Rättsligt skydd för biotekniska uppfinningar	A, B, D, E, F, I, L, NL, P, S	Hämmar innovation och forskning om biotekniska produkter, fortsatt fragmenterad marknad och osäkerhet när det gäller regelverket
99/36: Transportabla tryckbärande anordningar	D, IRL	Hämmar handeln med dessa produkter, potentiella säkerhetsrisker
99/94: Tillgång till konsumentinformation om bränsleekonomi och koldioxidutsläpp	D, E, F, I	Mindre öppenhet och marknadsintegration, fortsatta pris-skillnader

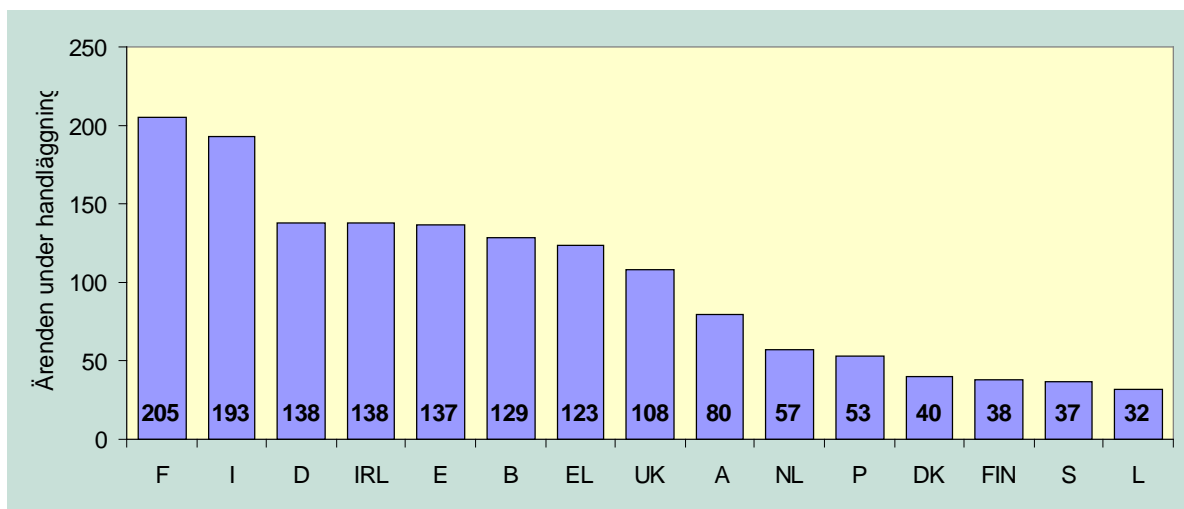
³ Splittringsfaktorn är en övergripande indikator på luckor. Den mäter hur många inre marknadsdirektiv som ännu inte har införlivats av alla medlemsstater som procentandel av alla inre marknadsdirektiv. Splittringsfaktorn har sjunkit till 7,7 % (från 10 % i förra resultatavlan och 26,7 % när resultatavlan offentliggjordes för första gången 1997).

B. Överträdelseförfaranden

Även om direktiven har införlivats i nationell lagstiftning är de ofta felaktigt införlivade eller tillämpas inte korrekt i praktiken. När detta inträffar – och om inte medlemsstaterna upptäcker och rättar till problemet – inleder kommissionen överträdelseförfaranden mot medlemsstater som inte uppfyller sina skyldigheter. Det totala antalet överträdelseförfaranden fortsätter att öka (+2 %). Från slutet av augusti förra året fram till slutet av februari 2002 ökade antalet ärenden från 1477 till 1508.

Frankrike och Italien står fortfarande för nästan 30 % av alla överträdelseförfaranden. Antalet ärenden har ökat markant för Storbritannien (+42 %), Irland (+13 %) och Finland (+41 %). Siffrorna har minskat för Frankrike (-8 %) och Tyskland (-14 %).

Figur 6: Kommissionen handlägger för närvarande över 1 500 överträdelser av inre marknadslagstiftningen

Anm.: Överträdelseförfaranden per den 28 februari 2002. Ärendena gäller icke-överensstämmelse eller felaktig tillämpning av inre marknadsrätten. De omfattar inte ärenden som gäller sent införlivande (där överträdelseförfarandet är automatiskt). Dessa ärenden ingår i föregående avsnitt.

De två huvudkategorierna av överträdelser gäller den fria rörligheten för varor och tjänster på den inre marknaden och miljödirektiven. Dessa två kategorier står tillsammans för omkring två tredjedelar av alla överträdelser. 10 % av överträdelserna gäller skatter och tullar.

Överträdelseförfaranden är ett mycket viktigt instrument som kommissionen kan tillgripa för att se till att gemenskapsrätten efterlevs. Kommissionen inleder överträdelseförfaranden i synnerhet när bestämmelser inte införlivas (tas upp i föregående avsnitt), när den anser att nationell lagstiftning inte står i överensstämmelse med EG-rätten och när lagstiftningen har tillämpats på fel sätt. Dessa förfaranden kan visserligen ta lång tid,⁴ men de brukar vara effektiva för att undanröja omotiverade hinder

⁴ Resultattavla 8 visade att 64 % av de ärenden som hänskjuts till domstolen tar mer än fyra år att lösa.

på den inre marknaden.⁵ När ärenden hänskjuts till bifaller EG-domstolen kommissionens yrkanden i nio fall av tio.

Ärenden som rör bestämmelser som inte efterlevs kan oftast ta tid att lösa, i synnerhet om det krävs att lagstiftning ändras och att ändringarna antas enligt samma nationella parlamentariska förfaranden som ledde till de bestämmelser som överträdelsen gällde från början.

När det däremot rör sig om felaktig tillämpning av EG-rätten bör det normalt sett gå snabbt att komma fram till en lösning. Dessa ärenden grundar sig oftast på ett klagomål från medborgare eller företag som behöver en snabb lösning på sina praktiska problem; det kan t.ex. röra sig om en person som inte har fått sina yrkeskvalifikationer erkända eller ett mindre företag som har fått sina produkter borttagna från hyllorna av skäl som är omotiverade. Ett rättsligt förfarande är därmed troligen varken nödvändigt eller önskvärt ur den klagandes synvinkel, och det är heller inte troligt att det kommer att leda till någon avgörande rättspraxis (som kan få stor betydelse för den inre marknads funktion). Dessa ärenden bör därför helst lösas på ett pragmatiskt sätt. Kommissionen har i nära samarbete med medlemsstaterna lanserat SOLVIT-initiativet i just detta syfte, nämligen att inom högst tio veckor lösa problem över nationsgränserna som uppstår på grund av att myndigheter tillämpar inre marknads lagstiftningen på fel sätt.⁶

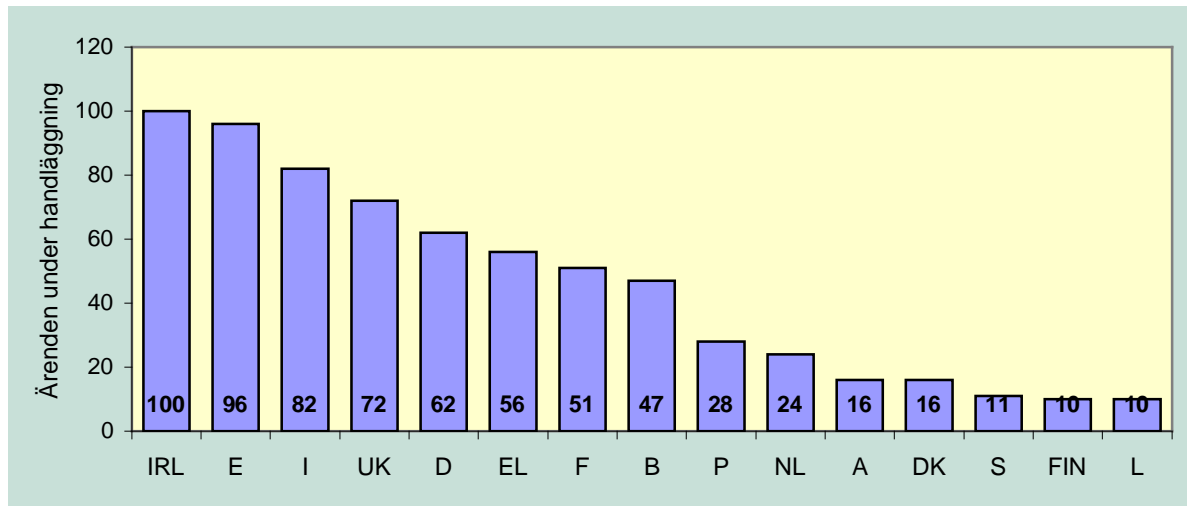
För att dämpa den negativa inverkan som en felaktig tillämpning av inre marknads lagstiftningen har på marknads funktion och därmed också på de fördelar som inre marknadsrätten medför, uppmanade kommissionen i översynen av den inre marknaden⁷ medlemsstaterna att minska antalet förfaranden av detta slag med minst 10 %. I denna stund pågår handläggningen av 681 sådana ärenden och alla medlemsstater berörs. Denna siffra måste senast våren 2003 vara nere i 613 för att det uppställda målet skall vara uppfyllt. Skillnaden mellan figurerna 6 och 7 bör observeras. Medan Frankrike och Italien totalt sett står för de flesta överträdelserna, ligger Irland och Spanien i täten när det gäller ärenden som handlar om att inre marknads lagstiftningen tillämpas felaktigt.

⁵ I 27 ärenden där en medlemsstat inte har följt EG-rätten var kommissionen dock tvungen att återuppta de rättsliga förfarandena. Belgien (7), Frankrike (5) och Italien (4) står för de flesta ärenden där domstolens domar inte har efterlevts (jfr resultattavla 9).

⁶ Jfr KOM(2002) 702 på Internetadressen http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/solvit/index.htm

⁷ Jfr KOM(2002) 171 slutlig på Internetadressen http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/strategy/index.htm

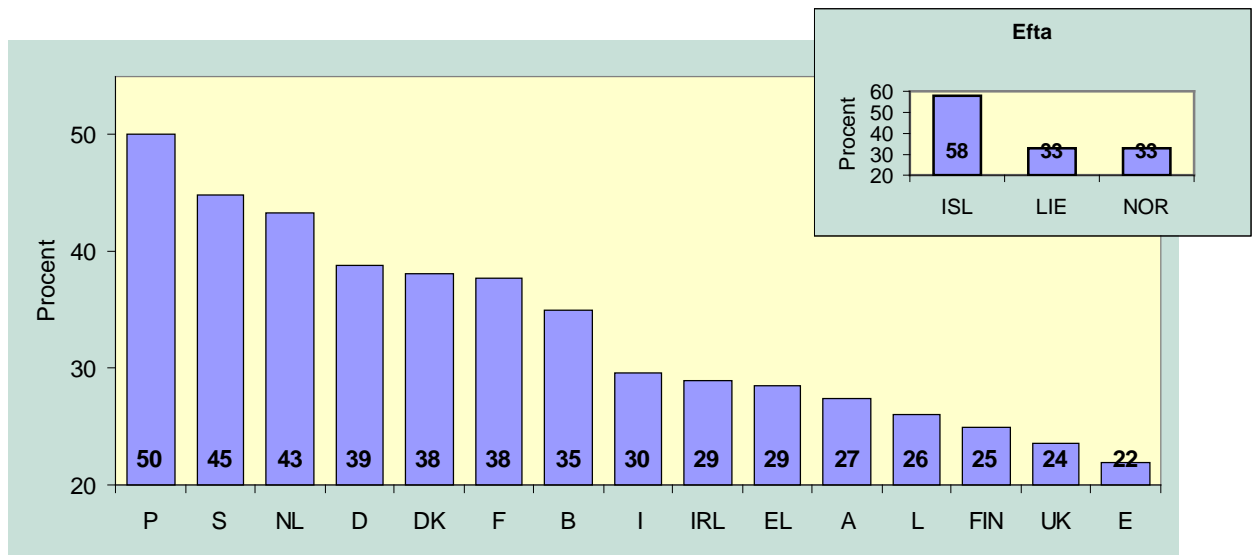
Figur 7: Mål: att minska antalet ärenden där lagstiftningen tillämpats på ett felaktigt sätt med 10 %

Anm.: Ärenden under handläggning som gäller felaktig tillämpning av gemenskapens sekundärlagstiftning (dvs. utom traktaträtt) per den 28 februari 2002.

Ett sätt att få ner det totala antalet ärenden är att se till att handläggningstiden kortas så mycket som möjligt. I detta hänseende har situationen förbättrats något jämfört med resultatavla 9, men fortfarande är det bara 33 % av ärendena som kan lösas på ett tidigt stadium (30 % i november 2001).

Figur 8: Bara en tredjedel av alla överträdelseförfaranden kan lösas snabbt

Anm.: Antal avslutade ärenden per den 28 februari 2002 uttryckt i procent av det totala antalet överträdelseförfaranden som inlemts mellan den 1 juli 1999 och den 30 juni 2001.

Jämfört med resultattavlan från november kan stora förändringar noteras för de olika medlemsstaterna. Portugal, Sverige, Nederländerna och Tyskland har förbättrat sina resultat med mer än 10 % i fråga om att snabbt komma fram till en lösning i dessa ärenden, medan Finland, Grekland, Spanien, Luxemburg och Storbritannien har fallit tillbaka med mer än 5 %. Återigen bör det observeras att de medlemsstater som har det högsta antalet problem med tillämpningen av lagstiftningen (Irland, Spanien, Italien och Storbritannien) inte är särskilt bra på att snabbt komma fram till en lösning i dessa fall.

2. FULLBORDANDET AV DEN INRE MARKNADEN

A. Översynen av strategin för den inre marknaden 2002⁸ – Att uppfylla löftena

Strategin för den inre marknaden är en process som inleddes i november 1999 och kommer att pågå under fem år med en översyn varje år. Detta är värdefullt eftersom där anges vad, när och i vilken ordning saker behöver göras för att den inre marknaden kapacitet att skapa fler och bättre jobb skall förbättras och en hållbar tillväxt främjas. Den tredje översynen kommer nu vid en tidpunkt när euron har blivit en realitet såväl på våra marknader som i vår vardag, när inre marknadsprogrammet snart kan fira tioårsjubileum och när anslutningsförhandlingarna med kandidatländerna snart skall avslutas. Avsevärda framsteg har visserligen gjorts sedan programmet inleddes i januari 1993, men fortfarande kvarstår hinder och det finns luckor i regelverket som behöver täppas igen. Detta urholkar företagens, inte minst de små och medelstora företagens, och medborgarnas, ofta i deras roll som konsumenter, möjligheter att dra praktisk nytta av den potential som finns.

Resultaten

Översynen 2002 ger en blandad bild. Bara drygt hälften av alla målinriktade åtgärder har genomförts inom fastställd tidsfrist – förra året var resultatet ungefär detsamma. Det räckte inte då och det duger inte denna gång heller. Vi måste lägga i en högre växel.

Men framstegen skall inte negligeras – och vissa är påtagliga – detta framgår av tabellen nedan. På vissa punkter har dock framstegen varit alltför små för att de skall vara till nytta för de som mest behöver dem, dvs. våra konsumenter och småföretagen.

UPPNÅDDA RESULTAT
<ul style="list-style-type: none"> ⊖ Ytterligare avreglering av posttjänsterna – fler posttjänster skall konkurrensutsättas enligt en överenskommen tidtabell ⊖ Inrättandet av Europeiska livsmedelsmyndigheten – viktig för konsumenternas förtroende ⊖ Överenskommelse om förfaranden för en snabbare och bättre värdepapperslagstiftning, utarbetad i nära samarbete med marknader, användare och lagstiftande organ (Lamfalussy-modellen) ⊖ Försäljning och service av bilar i Europa kommer snart att avregleras och därmed skapas större konkurrens och fler valmöjligheter, vilket i sin tur gynnar konsumenterna ⊖ Det nya telekommunikationspaketet har antagits – detta ökar konkurrensen och skyddar konsumenterna ⊖ Direktivet om fondföretag antaget – större frihet för fondförvaltare att investera över gränserna – överenskommelse om förordningen om internationella redovisningsstandarder efter bara sex månaders förhandlingar – bättre skydd för investeringar och jämförbara årsredovisningar i företagen ⊖ Förslag till ett enhetligare, tydligare och flexibla system för erkännande av yrkeskvalifikationer

⁸ Närmare information om strategin för den inre marknaden finns på följande Internetadress:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/strategy/index.htm

MÅL SOM INTE UPPNÅTTS	
y	Ännu ingen enighet om paketet om offentlig upphandling – en reform som är nödvändig både för den offentliga sektorn och för försörjningssektorerna och som kan innebära besparingar på inemot 50 miljarder euro
y	Gemenskapspatentet har kört fast – patentet skulle innebära rättssäkerhet och lägre kostnader, bra för de små och medelstora företagen
y	Direktivet om övertagandebud – tolv års arbete ifrågasatt och Europas breda intressen svikna, men kommissionen börjar om igen inom kort
y	Pensionsfondsdirektivet har kört fast – ett viktigt direktiv med tanke på en allt äldre befolkning och kapitalmarknadernas utveckling
y	Direktivet om skydd av biotekniska uppfinningar har hittills bara införlivats i fem medlemsstater – förlust av potentiella fördelar i form av rättssäkerhet och innovationer inom en sektor som är ytterst viktig för hela Europa
y	Kommissionens förslag om en strategi för tjänster ligger efter tidtabellen på grund av den komplexa karaktären och dålig medverkan från medlemsstaternas sida – tjänstesektorn har stor sysselsättningspotential
y	Åtta medlemsstater har inte lyckats uppfylla målet från Stockholm om införlivande av direktiv – skapar rättsosäkerhet och lämnar stora luckor i regelverket för den inre marknaden
y	Kommissionens handlingsplan för bättre lagstiftning försenas ett halvår till juni 2002 – delvis beroende på Europaparlamentets begäran att planen inte skall antas förrän samrådet om vitboken om styrelseformer är avslutat

Behovet av kontinuitet är ett centralt tema i översynen 2002. Det krävs inga kursändringar, men vi måste ta beslut. I översynen anges vad som behöver göras fram till december 2003 för att vi skall kunna uppnå våra mål. I detta års översyn har en minskning med över 50 % gjorts när det gäller antalet målinriktade åtgärder, en minskning från nästan 80 till lite drygt 30. Detta ger en klarare och mer fokuserad bild av vilka prioriteringarna är och vad den politiska energin skall inriktas på.

Vad måste göras?

Det centrala budskapet är att EU måste lägga mer tyngd bakom arbetet med de ekonomiska och strukturella reformerna som man enades om vid mötet i Lissabon och sedan bekräftade i Barcelona. I detta ingår ytterligare åtgärder för att avreglera gas- och elmarknaderna för de inhemska konsumenterna före 2004, planerna för att vitalisera järnvägarna inom EU, både för gods- och persontransport, att fatta beslut i en rad frågor som rör finansiella tjänster, bl.a. pensionsfonderna, och om ett gemensamt europeiskt luftrum. För det andra måste tiden fram till anslutningen utnyttjas fullt ut, så att många av de hinder som återstår kan undanröjas och kandidatländerna kan få hjälp med förberedelserna inför ett fullständigt och aktivt deltagande på en större inre marknad.

På ett praktiskt plan måste den inre marknaden fås att fungera bättre för allmänheten och småföretagen, som ofta tycks anse att det bara är de större företagen som kan handla över gränserna. Slutligen läggs i översynen 2002 tonvikten på de grundläggande frågorna, dvs. själva stommen till den inre marknaden som efterlevnad och tillämpning, överträdelse (tas upp i avsnitt 1) och problemlösning. Detta är frågor som ofta inte får den politiska

uppmärksamhet som krävs, men de måste lösas effektivt så att den inre marknaden kan fungera i praktiken och inte bara i teorin.

MÅL SOM SKALL UPPNÅS SENAST I DECEMBER 2002*

Hur gas- och elmarknaderna skall öppnas upp för företagen – senast 2004 skall företagen fritt kunna välja leverantör

Upprättande av ett gemensamt europeiskt luftrum och beslut om nya regler för tilldelning av ankomst- och avgångstider

Antagande av det andra åtgärds paketet för att vitalisera de europeiska järnvägarna för både person- och godstransport, inkl. högre säkerhetsstandarder

Slutförande av arbetet med förslagen om pensionsfonder, finansiella konglomerat och prospekt – bra för konsumenterna och av avgörande betydelse för integrerade värdepappersmarknader

Modernisering EU:s konkurrensregler – större deltagande av nationella myndigheter och domstolar vid tillämpningen

Ändring av koncentrationsförordningen i syfte att garantera en effektiv koncentrationskontroll mot bakgrund av globaliseringen och utvidgningen

Genomförande av skattepaketet – kommer att undanröja skattehinder och illojal skattekonkurrens

Utarbetande av en ram för statligt stöd till försörjningssektorer som utnyttjas av allmänheten och utveckling av mekanismer för att kontrollera sådant stöd

Tillvaratagande av konsumenternas ekonomiska intressen genom förbättrat samarbete mellan myndigheter vid tillämpningen

Bygga upp och stärka inre marknadsstrukturerna i kandidatländerna

*Anm.: Utöver det fortsatta arbetet med de mål som inte uppnåtts.

B. Integration av finansmarknaderna och handlingsplanen för finansiella tjänster

En finansiell integration medför omedelbara och konkreta fördelar för EU. Det finns ett klart samband mellan en väl fungerande, integrerad finanssektor och den samlade ekonomiska tillväxten och sysselsättningen. I en nyligen genomförd studie uppskattas att en integrerad finanssektor skulle kunna innebära en ökning av BNP i EU med 0,5-0,7 % eller 43 miljarder euro.⁹

Halva tiden har nu gått av handlingsplanen för finansiella tjänster. Det råder bred enighet om att Europa måste genomföra alla nödvändiga reformer inom fastställd tidsfrist, dvs. senast 2005. Europeiska rådet framhöll i Barcelona på nytt det som redan hade betonats i halvtidsuppföljningen i februari¹⁰, nämligen att integrerade kapitalmarknader är avgörande för en större ekonomisk tillväxt och nya arbetstillfällen, för finansiell stabilitet och för att såväl konsumenter som företag skall få möjlighet att utnyttja alla fördelarna med euron.

Europeiska rådet framförde också en uppmaning om att förordningen om internationella redovisningsstandarder och de föreslagna direktiven om finansiella säkerhetsordningar, otillbörlig marknadspåverkan, försäkringsförmedling, distansförsäljning av finansiella tjänster, finansiella konglomerat, prospekt och pensionsfonder skall antas så tidigt som möjligt under 2002.

Arbetet i rådet och parlamentet under senare tid visar att det finns ett starkt engagemang att genomföra handlingsplanen för finansiella tjänster. Rådet och parlamentet enades t.ex. om förordningen om internationella redovisningsstandarder efter bara en enda behandling.

Ett viktigt steg i den övergripande processen var enigheten om Lamfalussy-modellen för att påskynda lagstiftningen om värdepapper, så att jämna steg kan hållas med marknadsutvecklingen och de nationella lagstiftarnas expertis utnyttjas direkt.

⁹ Jfr rapporten till rundabordskonferensen om europeiska finansiella tjänster (2002): *"The Benefits of a Working European Retail Market for Financial Services"*. Finns på följande Internetadress: www.zew.de/erfstudyresults/

¹⁰ Jfr pressmeddelandet med en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna efter översynen efter halva tiden (http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/actionplan/02-36.htm). Närmare detaljer och en regelbunden uppdatering om hur arbetet går med handlingsplanens 42 åtgärder finns på följande Internetadress: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/finances/actionplan/index.htm

ANTAGEN LAGSTIFTNING	Ikraftträdande
Direktivet om elektroniska pengar	april 2002
Förordningen om gränsöverskridande betalningar	juli 2002 (uttag från uttagsautomater och bankkortstransaktioner)/juli 2003 (överföringar)
Ändringar av försäkringsdirektiven så att informationsutbyte med tredje land tillåts	november 2002
Ändring av direktivet om penningtvätt	juni 2003
Direktiven om fondföretag	augusti 2003
Direktivet om likvidation av försäkringsföretag	september 2003
Direktivet om solvensmarginalkraven för försäkringsföretag	september 2003
Ändringar av fjärde och sjunde bolagsrättsdirektiven så att redovisning kan ske till verkligt värde	januari 2004
Direktivet om likvidation av kreditinstitut	maj 2004
Stadgan för europabolag	oktober 2004

Av de totalt 42 åtgärderna är nu 27 klara. Tio av dessa är rättsakter. Därtill kommer nio meddelanden och åtta rapporter och rekommendationer som har antagits enligt tidtabell. Nio förslag håller för närvarande på att behandlas i rådet och parlamentet. Sex åtgärder och det omarbetade direktivet om övertagandebud återstår för kommissionen att lägga fram.

ÅTERSTÅENDE ÅTGÄRDER ENLIGT HANDLINGSPLANEN FÖR FINANSIELLA TJÄNSTER	
Rättsakter under beredning av kommissionen	Antagande väntas
Modernisering av fjärde och sjunde bolagsrättsdirektiven	maj 2002
Direktivet om övertagandebud	juni 2002
Gränsöverskridande företagskoncentrationer (tionde bolagsrättsdirektivet)	juli 2002
Översyn av direktivet om investeringstjänster	december 2002
Direktivet om regelbunden rapportering	december 2002
Flyttning av bolagssäte (fjortonde bolagsrättsdirektivet)	Kommissionens förslag uppskjutet i avvaktan på EG-domstolens avgörande i ett relevant mål. Inget förslag väntas före slutet av 2002.
Översyn av direktiven om kapitalkrav för banker och värdepappersföretag	2004
Åtgärder som kommissionen föreslagit och som för närvarande håller på att behandlas	Tidsfrist för antagande som satts av Europeiska rådet i Barcelona
Förordningen om internationella redovisningsstandarder	maj 2002
Direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster	sommaren 2002
Direktivet om finansiella säkerhetsordningar	sommaren 2002
Prospektdirektivet	december 2002
Direktivet om försäkringsförmedlare	december 2002
Direktivet om beskattning av inkomster från sparande	december 2002
Direktivet om pensionsfonder	december 2002
Direktivet om otillbörlig marknadspåverkan	december 2002
Direktivet om finansiella konglomerat	december 2002

3. TEKNISKA HINDER OCH DEN INRE MARKNADENS FUNKTION

A. Fokus på den fria rörligheten för varor

Europeiska rådet bad vid mötet i Barcelona 2002 att det i denna resultattavla uttryckligen skulle hänvisas till kvarstående tekniska handelshinder. Detta kapitel i resultattavlan är kommissionens första sammanfattande svar på denna begäran.

Under den begränsade tid som stått till buds har det inte varit möjligt att samla in de uppgifter som krävs för att göra en kvantitativ jämförelse av medlemsstaternas resultat på samma sätt som i de tidigare resultattavlorna. Detta kapitel bygger därför på ett antal kortare analyser, som också på ett intressant sätt belyser hur tekniska hinder kan påverka EU-medborgarnas och företagens möjligheter att dra nytta av den inre marknaden. De första två exemplen gäller sektorer där tekniska föreskrifter har harmoniserats på EU-nivå. De andra två exemplen har hämtats från den ”icke-harmoniserade” sektorn där handeln inom EU bygger på principen om ömsesidigt erkännande.¹¹

1. Radioutrustning och teleterminalutrustning – ett lyckat resultat

Genomförande

Direktiv 1999/5 som gäller radioutrustning och teleterminalutrustning omfattar mobiltelefoner, telefoner, modem, fjärrkontroller, fjärrstyrda centrallås på bilar osv. Direktivet är den viktigaste rättsakten för sektorn och har nu ersatt tidigare EU-direktiv och omkring 1500 nationella tekniska föreskrifter. Samtidigt har en ny lagstiftningskultur utvecklats. En överreglerad och sluten marknad med statligt kontrollerade monopol som behandlade en relativt oförarglig produkt som telefonen som en farlig apparat har förändrats till ett öppet konkurrensutsatt system som i största möjliga utsträckning bygger på självreglering inom branschen.

Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI) har gjort ett gott arbete och antagit över 80 % av de standarder som kommissionen har givit mandat för, de flesta inom 1-2 år efter det att mandatet godkänts.

Den vanliga GSM-standarden utvecklades också av CEPT/ETSI¹² utanför direktivets tillämpningsområde, men med starkt stöd från EU. En av de stora fördelarna med GSM är naturligtvis att samma mobiltelefon kan användas i hela Europa. Men för att denna fördel skulle kunna utnyttjas till fullo kommersiellt behövde man först på europeisk nivå lösa de juridiska problemen som var förknippade med provningen av mobiltelefonerna och godkännandeförfarandena genom direktiv 1999/5. EU-harmoniseringen har därmed i hög grad bidragit till utvecklingen av mobiltelefonmarknaden. Den enorma kommersiella potential som förelåg i fallet GSM var ett starkt incitament för harmoniseringen på EU-nivå.

¹¹ Se bilagan för närmare uppgifter.

¹² Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT), Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI).

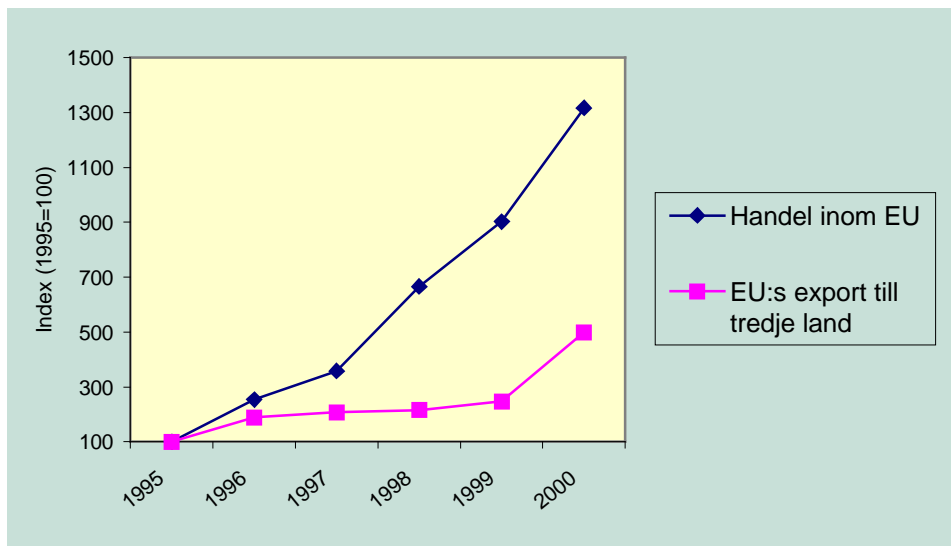
Konkreta effekter

Den tekniska utvecklingen kunde utnyttjas fullt ut inom denna sektor tack vare det sätt som marknaden öppnades upp på. Detta skedde inte bara genom direktivet om radioutrustning och teleterminalutrustning utan även genom den allmänna avregleringen av den europeiska telekomsektorn. En solid standard för hårdvaran har därmed bidragit till att utveckla en mycket stark bransch inom EU som även är ledande på världsmarknaden (se ruta).

EU världsledande på området mobiltelefoner

- Europeiska företag står för över 50 % av världsmarknaden för mobiltelefoner.¹³
- Under 2001 växte den europeiska marknaden för slutanvändarutrustning till 44 miljarder euro.¹⁴
- Under 2001 uppgick därmed sammanhängande fasta telefoni- och mobilteletjänster till 202 miljarder euro och handeln inom EU var då 13 gånger större än under 1995.
- Antalet mobiltelefonabonnemang har också ökat dramatiskt under de senaste tio åren. Den europeiska mobiltelefonmarknaden är avsevärt större än den amerikanska marknaden.

Figur 9: Handeln med mobiltelefoner i EU har växt mycket snabbare än exporten till tredje land

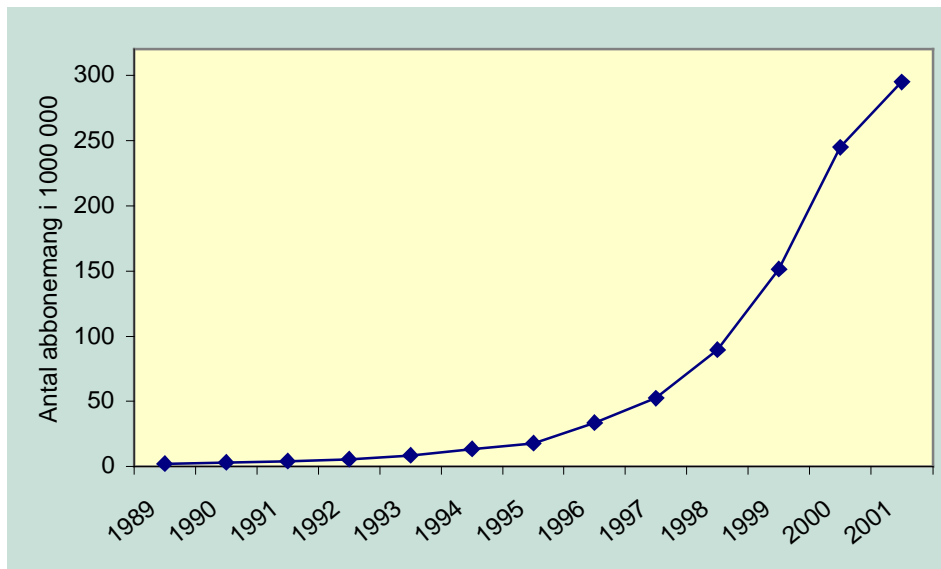

Källa: Eurostat/Comext. Indexet är beräknat på grundval av exportvärdet för EU-15.

¹³ Källa: Gartner Dataquest (mars 2002).

¹⁴ Källa: European Information Technology Observatory (EITO 2002) använder begreppet "end user communications equipment" som utgör över 50 % av de produkter som täcks av direktiv 1999/5). Siffran 202 miljarder har också hämtats från EITO.

Figur 10: Antalet mobiltelefonabonnemang i EU har exploderat

Källa: Eurostat + uppskattning som bygger på siffror från EITO 2002 avseende 2000/2001.

Slutsats

Nyckeln till framgång har varit att såväl företagare som politiker insåg både hur viktig denna sektor skulle komma att bli och behovet av att hitta europeiska lösningar för att undanröja betydande tekniska hinder. Visserligen kan ingen hävda att regelverket för den inre marknaden på det här området ensamt har lett till den enorma marknadsexplosion som vi har kunnat se, men det råder ingen tvekan om att det har varit en av huvudförutsättningarna för framgångarna. Branschen står nu inför den stora utmaningen att klara kostnaderna för införandet av tredje generationens UMTS-standard. Harmoniseringen på EU-nivå kommer att fortsätta att stötta branschen i dess strävan att ge kunderna reella fördelar.

2. Byggprodukter – En problematisk sektor, men en strimma ljus vid horisonten

Industrin för byggprodukter omsätter 200 miljarder euro. Industrin uppskattas stå för omkring 15 % av den europeiska tillverkningsindustrins produktion¹⁵, och sysselsättningen för 26 miljoner arbetstagare i EU är direkt eller indirekt beroende av byggsektorn.¹⁶

¹⁵ Källa: WS Atkins studie på uppdrag av Europeiska kommissionen: *Effects of Regulation and Technical Harmonisation on the Intra-Community Trade in construction products*, slutrapport 2000, s. VI.

¹⁶ Källa: Opublicerad undersökning, utförd på uppdrag av Europeiska kommissionen, Deloitte & Touche: Undersökning om principen om ömsesidigt erkännande inom vissa sektorer, post 4: byggprodukter, s. 6.

Genomförande

Nya metoden-direktivet 89/106/EEG (byggprodukter) antogs 1989 och omfattar en lång rad produkter, från cement, värmeisolering, mursten och icke-bärande ytterväggar till fönster, rör och armaturer.

Harmoniseringen av byggprodukter har varit särskilt komplicerad av ett antal olika skäl (se ruta). Bara 10 % av de standarder som mandat har givits för har utfärdats.¹⁷

Genomförandet av direktivet om byggprodukter har gått långsamt av följande skäl:

- De väsentliga kraven och därmed sammanhängande standarder måste omfatta både enskilda byggprodukter och de anläggningar/byggnader som byggs med dessa produkter.
- De nationella byggföreskrifterna är inte harmoniserade, och de är anpassade efter en lång rad olika klimatfaktorer och nationella byggtraditioner.
- Tekniska hinder för den fria rörligheten för byggprodukter har uppstått genom bindande nationella standarder (som kommer att ersättas av europeiska standarder) och nationella byggregler som bygger på nationella produktspecifikationer och certifieringsförfaranden. Alla nationella standarder är inte juridiskt bindande, men på grund av ansvarskrav och allmän praxis tenderar de att bli obligatoriska i praktiken.
- Industrin pressar inte på tillräckligt hårt för en standardisering på EU-nivå. Småföretagen har sällan intressen som sträcker sig över nationsgränserna och de är rädda för byråkrati. Storföretagen å sin sida är inte intresserade av hårdare konkurrens för sina utländska dotterbolag, som har lärt sig att hantera de lokala nationella föreskrifterna.

I avsaknad av harmoniserade standarder fortsätter medlemsstaterna att utveckla sina egna föreskrifter. Under 2000 fick kommissionen in 109 anmälningar av nya nationella tekniska föreskrifter för byggsektorn, vilket utgör 15 % av alla inkomna anmälningar.¹⁸

¹⁷ Jfr resultattavlorna 8 och 9 för den inre marknaden.

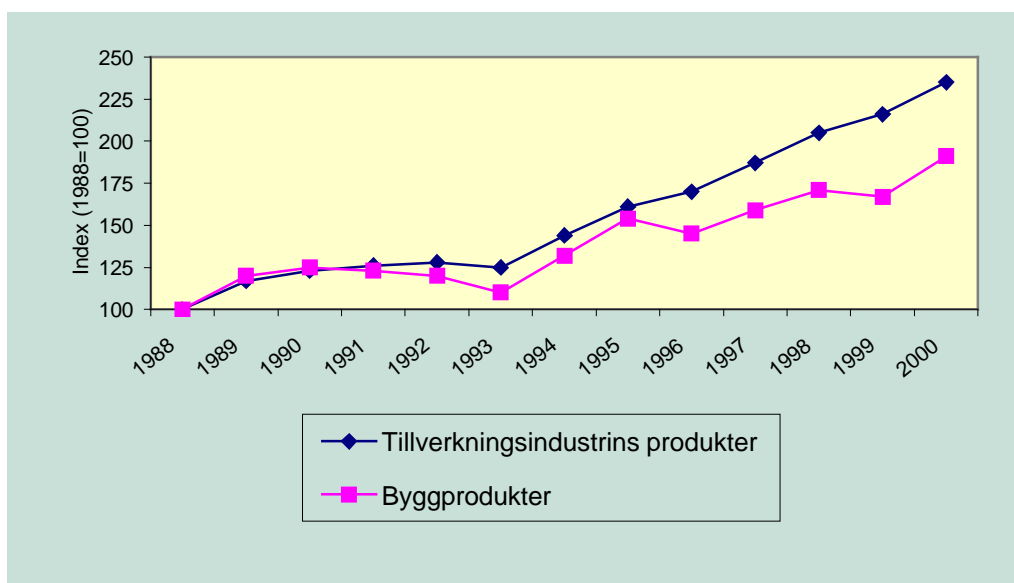
¹⁸ Jfr EGT C 207, 25.7.2001, s. 5. Statistik över tekniska bestämmelser som anmälts under 2000 inom ramen för anmälningsförfarandet 98/34.

Konkreta effekter

Den som vill sälja sina produkter i hela EU skulle behöva följa alla medlemsstaternas olika föreskrifter, vilket skulle betyda att produkten måste genomgå mellan tre och tio olika certifieringsförfaranden beroende på vilken produkt och marknad det rör sig om. Detta kan ta upp till tre år och kosta hundratusentals euro.¹⁹

Men precis som i fallet med telekommunikationsutrustning är det inte regelverket som är den enda orsaken till alla ekonomiska konsekvenser. Handeln med byggprodukter fokuseras helt naturligt på produkter med större mervärde, som värmeanläggningar, i stället för på tyngre produkter med lägre mervärde, som cement eller tegel, som det är dyrt att transportera. Precis som man kan förvänta sig är handeln med byggprodukter mindre än handeln med andra industriprodukter. Men som figuren visar har byggprodukterna, trots att utgångspunkten från början var lägre, har inte lyckats följa med i utvecklingen för den ökande handeln inom EU.

Figur 11: Ökningen av handeln med byggprodukter ligger under genomsnittet

Källa: Ekonomisk reform: Rapport om produkt- och kapitalmarknadernas funktion i gemenskapen ("Cardiffrapporten"), KOM(2001) 736, statistikbilagan, s. 20.

Ännu en indikator på den låga graden av marknadsintegration är de stora prisskillnaderna för byggprodukter i Europa. Priserna på jämförbara produkter i de olika länderna i EU beräknas variera med i genomsnitt upp till 26 %, jämfört med bara 6 % i USA. För vissa produkter, exempelvis värmeisolering, kan priserna till och med variera med upp till 35 %.²⁰

¹⁹ Jfr WS Atkins studie på uppdrag av Europeiska kommissionen: *Effects of Regulation and Technical Harmonisation on the Intra-Community Trade in construction products*, slutrapport 2000, s. VI.

²⁰ Jfr konferensen om den europeiska byggbranschens konkurrenskraft som hölls i Malmö den 7 september 2001.

Slutsats

Industrin har inte pressat på särskilt mycket för att undanröja de tekniska hindren när det gäller byggprodukter. Regelverket för den inre marknaden har inte genomförts i tillräcklig utsträckning därför att det har gått långsamt att anta standarder, vilket har bidragit till en situation där de nödvändiga förutsättningarna för ökad handel och marknadsintegration inte föreligger. Situationen förvärras av att det fortfarande finns andra komplexa tekniska hinder som beror på nationella byggföreskrifter.

Försiktiga framsteg görs i det europeiska standardiseringsarbetet. CEN har antagit omkring 70 standarder fram till nu, och resultattavlan för den inre marknaden kommer att fortsätta att följa upp arbetet på detta viktiga område. Brandskyddet är viktigt för över 80 % av alla byggprodukter, och ett viktigt steg framåt togs för inte så länge sedan när arbetet avslutades med ett harmoniserat europeiskt klassificeringssystem med avseende på reaktion vid brandpåverkan. Den nya klassificeringen²¹ kommer successivt att ersätta de nationella klassificeringarna som för närvarande gör jämförelser över gränserna svåra och ofta leder till dubbla provningar och problem med att få produkterna godkända. De tekniska hindren för byggprodukter kommer dock att fortsätta att vara en stor broms för handeln och marknadsintegrationen.

3. Cyklar: det ömsesidiga erkännandet fungerar, men de nationella reglerna medför extrautgifter

Den europeiska cykelmarknaden omfattar en rad produkter från vanliga cyklar för vuxna till terrängcyklar, sportcyklar och barncyklar. Under 2000 såldes omkring 17 miljoner cyklar till de europeiska konsumenterna (bilförsäljningen: 15 miljoner), av vilka 12 miljoner var lokalt tillverkade av en industri som sysselsätter 130 000 personer.²²

Genomförande

De tekniska föreskrifterna för cyklar är inte harmoniserade, och medlemsstaterna har olika nationella regler för vilka tekniska krav som skall gälla för cyklar i fråga om lysen, bromsar, märkning osv. (se ruta). De nationella myndigheterna brukar ange säkerhetsproblem som skälet till att man även tillämpar dessa på importerade cyklar och kräver ytterligare särskilda provningar för att kontrollera att cyklarna överensstämmer med de nationella reglerna.

²¹ Ett enskilt brinnande föremål (EN 13823: 2002).

²² Källa: *European Bicycle Manufacturers Association (EBMA)*, Colibi/Coliped (de europeiska cykel- och cykeldeltillverkarnas organisationer/sysselsättningssiffrorna gäller båda).

Nationella regler skapar tekniska hinder²³

- Tyskland är den största marknaden för cyklar i Europa och där krävs enligt produktansvarsförsäkringen att detaljhandeln skall tillhandahålla ett ”frivilligt” certifikat som anger att produkten överensstämmer med den nationella DIN-standarden.
- I Danmark måste alla cyklar vara försedda med en outplånlig märkning/stämpel för att cykeln skall kunna spåras. Detta är svårt för importörerna, eftersom detta inte går på en cykel som redan är lackad.
- I Spanien måste varje cykeltyp genomgå en provning och få ett kontrollnummer.
- I Frankrike måste cykeln vara färdigmonterad när den säljs till konsumenten (inga byggsatser tillåts, sadel, pedaler och styren måste vara korrekt monterade och justerade). Den franska AFNOR-standarden är obligatorisk.
- I Storbritannien måste alla cyklar uppfylla standarden BS6102 när de lämnar butiken.

Konkreta effekter

Trots att åtminstone vissa nationella krav tycks bryta mot principen om ömsesidigt erkännande får kommissionen inte in många klagomål som rör problem med den fria rörligheten för cyklar, och inga överträdelseförfaranden är under handläggning.

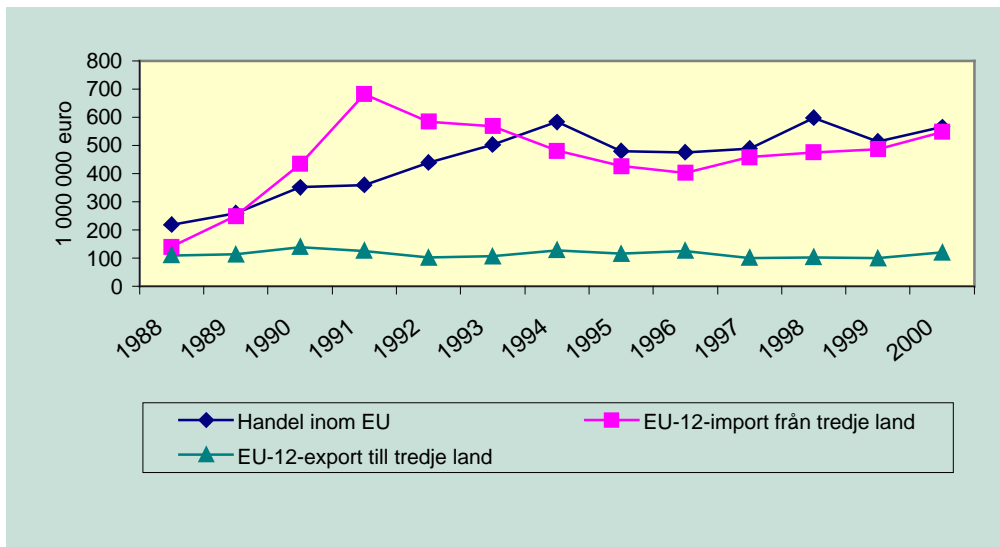
Det finns två faktorer som förklarar detta.

- Tillverkare och importörer anpassar på frivillig väg sina cyklar till gällande lokala regler för att undvika problem med de lokala myndigheterna. Fyra av tio cykeltillverkare känner inte ens till principen om ömsesidigt erkännande och de rättigheter som hör samman med denna.²⁴ Kanhända tycker de inte att det är så svårt att anpassa sina produkter till de nationella reglerna, men dessa produktanpassningar kostar pengar – de gör tillverkarna mindre konkurrenskraftiga och cyklarna blir dyrare för de europeiska konsumenterna.
- Små och medelstora företag dominerar cykeltillverkningen i Europa. Dessa företag har inte resurser så att de kan klara långa rättsliga förfaranden. De avstår nog helt enkelt hellre från att göra affärer om de stöter på juridiska hinder eller så betalar de bara vad det kostar att följa reglerna. Detta leder sannolikt till färre transaktioner över gränserna och förklarar det låga antalet klagomål.

²³ Källa: EBMA

²⁴ Jfr intern enkät som GD Inre marknaden gjort bland 34 cykelföretag.

Figur 12: Efter en uppgång i början av nittiotalet stagnerar handeln med cyklar i EU

Källa: Comext, handel inom EU = EU-12-export till EU-12.

Handeln med cyklar inom EU ökade markant under första halvan av nittiotalet i och med lanseringen av terrängcyklar som i huvudsak var importerade från Sydostasien. Under andra halvan av nittiotalet ledde stränga antidumpningsåtgärder från EU:s sida till en begränsning av illojal billig import. Tillverkarna i EU har kunnat ta över delar av denna import, men den EU-interna handeln har stagnerat sedan mitten på nittiotalet. Italien har alltid varit Europas största cykelexportör, men landets export tycks ha påverkats märkbart av att man i Frankrike och Tyskland nu tolkar säkerhetskraven mer restriktivt.²⁵

Trots antidumpningsåtgärderna och generella importtullar på 15 % importerar EU fortfarande 5,5 miljoner cyklar per år från länder utanför EU. EU:s export till övriga världen har minskat och uppgår för närvarande bara till 0,4 miljoner cyklar per år.²⁶ Av detta kan man sluta sig till att importtrycket består och att de europeiska cykeltillverkarna har problem med sin konkurrenskraft (prismässigt).

Ytterligare ett tecken på den inre marknadens fragmentering är de stora prisskillnaderna medlemsstaterna emellan. Genomsnittspriset för en enkel cykel varierar från 38 euro i Grekland upp till 144 euro i Tyskland.²⁷

²⁵ Källa: Ancma/den italienska cykeltillverkarorganisationen + Comext. Detta förklarar också varför den italienska cykelindustrin är en av de drivande krafterna bakom arbetet med den nya europeiska cykelstandarden (jfr "Slutsats").

²⁶ Källa: Colibi/Coliped.

²⁷ Källa: CEN/TC Cycles, *Draft Business Plan 1998*, uppskattning för en "normal" cykel 1996. Belopp i USD har räknats om till ECU/euro enligt den genomsnittliga kursen 1996 på 1,27 USD/euro. Kvaliteten är kanske inte helt jämförbar.

Slutsats

Kvarvarande tekniska hinder hindrar inte att en avsevärd handel bedrivs på EU-marknaden, men en återexport av cyklar som importerats från tredje land står för en del av denna handel. Nationella tekniska hinder leder fortfarande till onödiga extrakostnader för handeln för de små och medelstora företagen som är dominerande i branschen inom EU.

Men undsättning är på väg. På cykelbranschens initiativ håller Europeiska standardiseringsorganisationen CEN nu på att utarbeta en ny europeisk standard för cyklar.²⁸ Avsikten är att denna standard skall stå för en europeisk konsensus i fråga om säkerhetskrav och tekniska specifikationer för cyklar. När den har antagits av CEN bör detta leda till att alla nationella standarder återkallas och de tekniska handelshindren därmed minskar. Detta bör främja marknadsintegrationen och uppmuntra EU:s tillverkare till ökad handel. Tanken är också att den nya standarden skall hjälpa den europeiska cykelbranschen att möta importkonkurrensen genom att lika konkurrensvillkor skapas och kvalitetsskillnader blir mer tydliga. Eftersom standarden bygger på en internationell ISO-standard väntas den inte skapa några hinder för handeln med tredje land.

4. Öl: lyckat resultat för den fria rörligheten för varor, men skatter skapar snedvridningar

De europeiska konsumenterna lägger ut över 100 miljardereuro per år på öl. De europeiska ölbryggerierna står för 25 % av världens samlade öltillverkning och 60 % av den globala ölexporten.²⁹ Mångfalden i den europeiska ölkulturen är rik, vilket återspeglas av den stora mängden produkter från vanligt ljus öl till traditionellt mörkt öl med "levande" jästkulturer.

Genomförande

Principen om ömsesidigt erkännande verkar fungera ganska bra i denna bransch och det finns inget behov av harmonisering på EU-nivå. Under årens lopp har ett antal nationella tekniska hinder identifierats och efterhand eliminerats (se ruta).

- Efter EG-domstolens dom 1987 var Tyskland och Grekland tvungna att godkänna importerat öl som inte tillverkats enligt de traditionella renhetslagarna, som fortfarande tillämpas på de inhemska bryggarna i Tyskland.
- Danmark godkände under 2002 till slut importerat öl som inte tappats på returglas. Ett förbud mot att marknadsföra öl (och andra drycker) i annan förpackning än returglas har lett till en rad klagomål och överträdelseförfaranden under de senaste 20 åren.

²⁸ När den nya standarden fastställts skulle den kunna offentliggöras under direktivet om allmän produktsäkerhet så att det tillämpas i full utsträckning och konsekvent.

²⁹ Källa: CBMC, de europeiska öltillverkarna.

- Storbritannien ändrade sin lagstiftning som gynnade distribution av traditionellt öl så att utländska bryggare av denna typ av öl också fick tillträde till marknaden ("Guest Beer"-systemet ändrades 1997 och håller nu på att avskaffas).

Det successiva genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande kan därmed sägas ha undanröjt de flesta av de tekniska hindren för handeln med öl inom EU. I praktiken är det de stora skillnaderna i punktskatter och moms på den inre marknaden som är de största återstående hindren för en väl fungerande inre marknad för öl.

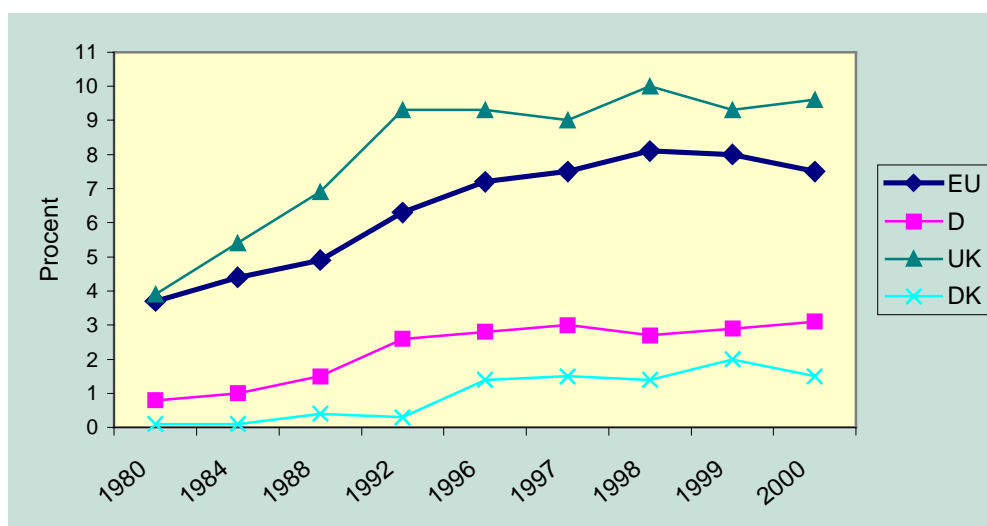
Figur 13: Stora skillnader i punktskatter och moms skapar problem

	D	E	L	F	EL	P	I	NL	B	A	DK	S	UK	IRL	FIN
Punkt-skatter	0,10	0,10	0,10	0,13	0,14	0,15	0,18	0,21	0,21	0,26	0,46	0,86	0,99	0,99	1,43
Moms	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	0,05	0,12	0,22	0,17	0,21	0,31
TOTALT	0,12	0,12	0,12	0,16	0,17	0,18	0,22	0,25	0,25	0,31	0,58	1,08	1,16	1,20	1,74

Källa: CBMC/Europeiska kommissionen, punktskatter och moms i euro per liter öl.

Konkreta effekter

Det handlas inte så mycket med öl mellan länderna. Höga transportkostnader och begränsad hållbarhet kombinerat med att konsumenterna fortfarande föredrar nationella varumärken gör att handeln över gränserna inte når så stora volymer. Under årens lopp har dock importen successivt ökat i de flesta medlemsstaterna, och över 90 % av importen inom EU kommer nu från en annan medlemsstat.

Figur 14: Européerna dricker alltmer öl från andra medlemsstater

Källa: CBMC. Importen i procent av konsumtionen (volym). Importen från tredje land är mindre än 10 % av den totala importen.

När beskattningen vid gränsen och de restriktiva reglerna för import av öl för egen konsumtion avskaffades i och med skapandet av den inre marknaden 1993 började konsumenterna snabbt att dra nytta av fördelarna, särskilt där det geografiska avståndet till lågskatteländer är litet. I vissa områden är importen för egen konsumtion nu avsevärd. Resultatet är att det inte alltid är lätt för tulltjänstemännen att skilja mellan laglig import och illegal smuggling. Mycket stora skillnader i skatter och punktskatter skapar därmed ett antal allvarliga problem för den inre marknads funktion:

- Höga priser i vissa regioner gör att konsumenterna blir tvungna att handla på andra sidan gränsen.
- Smuggling.
- Onödigt administrativt merarbete när man skall försöka skilja mellan laglig privatimport och smuggling.
- Mycket negativa konsekvenser för detaljhandeln med öl i vissa regioner i medlemsstater med högre skatt.

Slutsats

Tekniska hinder hämmar inte längre den fria handeln med öl över gränserna. Stora skillnader i skatter och punktskatter orsakar stora snedvridningar som hindrar den inre marknaden från att fungera smidigt. Dessa snedvridningar slår mycket hårt mot vissa konsumenter och detaljhandlare.

B. Priserna på dagligvaror i EU

För många människor är priseffekterna på varor och tjänster och de därmed lägre hushållsutgifterna varje månad en av de mest direkta och påtagliga fördelarna med den inre marknaden. Prisskillnader kan berätta mycket för oss om var den inre marknaden potential fortfarande inte utnyttjas fullt ut. Prisskillnaderna kan givetvis inte elimineras helt och hållet – även på en fullt ut integrerad marknad kommer priserna att vara olika på grund av t.ex. transportkostnader och lokala preferenser. Men skillnaderna bör inte vara så mycket större än de skillnader som finns i en geografiskt stor medlemsstat, om den inre marknaden fungerar som den skall.

Införandet av eurosedlar och -mynt har gjort prisskillnaderna ännu tydligare, och vi kommer troligen att få se en ökad konkurrens över gränserna. Kommissionen kommer resultatavlan regelbundet att rapportera om utvecklingen på marknaden för att på så sätt försöka göra prisbilden mer överskådlig och ge information som konsument, förmedlare och lagstiftare kan ha som utgångspunkt.

I resultatavlan för den inre marknaden från maj 2001³⁰ ingick resultaten av några undersökningar av priserna på färskvaror och konsumentelektronik. Undersökningarna visade att prisspridningen³¹ mellan medlemsstaterna var så hög som 40 % för konsumentelektronik och ännu högre för färskvaror.

En liknande undersökning³² har nu gjorts av livsmedel och hushållsartiklar. Syftet var även denna gång att se vilka prisskillnader som föreligger inom EU och att få en mer samlad bild av vilka faktorer som ligger bakom eventuella skillnader i pris på dessa varor.

Stora prisskillnader föreligger mellan EU-länderna när det gäller hushållens konsumtionsvaror

Figur 15 visar att prisskillnaderna för vissa dagligvaror är markanta mellan de olika EU-länderna. Priset på en Mars (chokladkaka) i det dyraste landet (Danmark) var nästan dubbelt så högt som i det billigaste landet (Belgien). Prisskillnaderna på mineralvattnet Evian är fyra gånger så högt i det dyraste landet (Finland) jämfört med det billigaste landet (Frankrike).

³⁰ See http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/score/score8en.pdf

³¹ Prisvariation/-spridning mäts med variationskoefficienten som är standardavvikelsen dividerad med genomsnittet.

³² Prisjämförelserna i detta stycke är baserade på elektroniska uppgifter från stormarknader i 14 medlemsstater (utom Luxemburg). Databasen skapades av A. C. Nielsen och täcker perioden juli 1999 till juni 2000. Den ingår i ett pilotprojekt som genomförs gemensamt av GD Hälsa och konsumentskydd, Eurostat och GD Inre marknaden. Närmare uppgifter kommer att ges i ett kommande arbetsdokument från GD Inre marknaden som läggs ut på följande Internetadress: http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/update/economicreform/

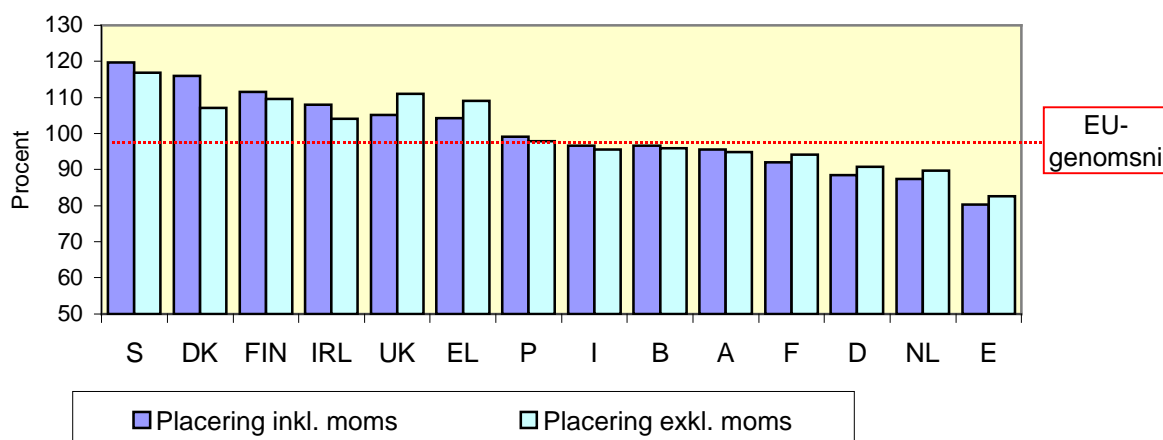
Figur 15: Priserna på dagligvaror kan skilja sig markant

Multinationella varumärken	Högsta pris		Lägsta pris		Förhållandet mellan lägsta och högsta pris
Evian mineralvatten	Finland	189	Frankrike	44	4,3
Barilla spagetti	Sverige	138	Italien	59	2,3
Heinz ketchup	Italien	138	Tyskland	66	2,1
Kelloggs cornflakes	Grekland	152	Storbritannien	71	2,1
Mars choklad	Danmark	143	Belgien	73	2,0
Coca-Cola	Danmark	139	Tyskland	73	1,9
Fanta	Sverige	146	Nederländerna	77	1,9
Nivea raklödder	Storbritannien	142	Frankrike	81	1,8
Colgate tandkräm	Storbritannien	126	Portugal/Spanien	76	1,7
Elvital hårshampo	Irland	126	Spanien	76	1,7
Nescafé	Italien	133	Grekland	77	1,7
Nationella varumärken	Högsta pris		Lägsta pris		Förhållandet mellan lägsta och högsta pris
Mineralvatten	Sverige	199	Spanien	39	5,1
Malet kaffe/kaffeböner	Irland	178	Spanien	54	3,3
Olivolja	Finland	166	Spanien	51	3,3
Drickchoklad	Sverige	157	Tyskland	56	2,8
Marmelad	Danmark	154	Nederländerna	65	2,4
Mjöl	Italien	144	Nederländerna	63	2,3
Fryst pizza	Portugal	152	Tyskland	71	2,1
Mjölk (UHT, helfet)	Finland	137	Nederländerna	64	2,1
Tvättmedel	Sverige	122	Nederländerna	63	1,9
Mjölk (UHT, halvfet)	Finland	139	Portugal	80	1,7
Smör	Danmark	127	Irland	77	1,6
Socket	Frankrike	120	Storbritannien	77	1,6

Anm.: Högsta och lägsta pris³³ (inkl. alla skatter) på vanliga livsmedel och hushållsartiklar. Genomsnittspris EU = 100.

Inget land har dock vare sig konsekvent höga eller konsekvent låga priser på alla varor. Storbritannien är t.ex. billigast på en produkt – Kelloggs cornflakes – men dyrast i EU på en annan – Colgate tandkräm. Resultaten är ungefär desamma som resultaten från de undersökningar som det rapporterades om i förra årets resultatavla.

³³ Priserna som anges är priser per enhet inkl. moms, inte det faktiska försäljningspriset.

Figur 16: Dagligvaror är billigast i Spanien, Nederländerna och Tyskland

Anm.: 100% = genomsnittlig prisnivå i EU. Jämförelserna av prisnivåerna i de olika medlemsstaterna skall tolkas med försiktighet, då produkterna som jämförs inte alltid är desamma för alla länder eftersom vissa produkter inte säljs i alla medlemsstaterna.

Sverige och Danmark är de två dyraste länderna i Europa när det gäller livsmedel och hushållsartiklar när priserna jämförs moms inräknad. Spanien tycks däremot vara det billigaste landet i Europa följt av Nederländerna, Tyskland och Frankrike.

Om vi tar bort moms hamnar de olika länderna på något andra platser. Exklusive moms är nu Storbritannien det näst dyraste landet jämfört med EU:s genomsnitt. Den allmänna nivån på prisspridningen i EU är dock i stort sett densamma, oavsett om man mäter med eller utan moms.

Priserna på livsmedel och hushållsartiklar varierar stort inom EU. Olika momssatser tycks endast förklara en mindre del av prisspridningen.

Resultaten av undersökningen visar att prisskillnaderna inom medlemsstaterna generellt är tre till sex gånger mindre än länderna emellan. Prisspridningen för tandkräm är t.ex. 14 % på EU-nivå, medan den bara är i genomsnitt 4 % inom medlemsstaterna. För vissa produkter är skillnaderna emellertid ännu större. Priserna på en ketchupflaska varierar bara 2 % inom medlemsstaterna, medan prisspridningen i EU är 19 %.

Prisspridningen för vissa produkter kan dock var hög även inom medlemsstaterna. Trots att prisspridningen i t.ex. Frankrike ligger under 2 % generellt, är spridningen för frysta grönsaker omkring 7 %. I Storbritannien ligger den generella prisspridningen på omkring 3 %, men för torkad pasta är den ca 10 %.

Figur 17 visar prisskillnaderna mellan den dyraste och den billigaste regionen inom varje medlemsstat. Föga överraskande tycks prisskillnaderna minska med landets storlek (ytmåssigt). Frankrike, Tyskland, Storbritannien, Spanien och Sverige har större inhemska prisskillnader.

Bland de större medlemsstaterna förefaller Tyskland ha särskilt stora inhemska prisskillnader. Detta beror förmodligen på att stora skillnader mellan östra och västra

Tyskland fortfarande föreligger. Priserna i det f.d. Östtyskland förefaller avsevärt lägre än priserna i det tidigare Västtyskland.

Figur 17: Prisskillnaderna är markanta mellan regionerna

	Antal regioner	Dyraste region	Billigaste region	Genomsnittlig prisskillnad mellan den dyraste och den billigaste regionen
Österrike	5	Västra	Östra	2,2%
Belgien	5	Nordöstra	Sydvästra	1,6%
Danmark	2	Östra	Västra	1,0%
Finland	7	Norra	Västra	2,2%
Frankrike	9	Paris	Normandie Bretagne	3,5%
Tyskland	8	Berlin	Thüringen och Sachsen	5,1%
Irland	4	Dublin	Leinster (utom Dublin)	1,8%
Italien	4	Centrala	Södra och Sardinien	1,6%
Portugal	6	Södra inre delarna	Porto med omnejd	3,9%
Spanien	8	Nordvästra	Madrid med omnejd	6,4%
Sverige	6	Södra	Västra	8,7%
Storbritannien	10	Sydvästra	Nordöstra	3,0%

Anm.: Inga regionala uppgifter finns för Grekland och Nederländerna. Antalet regioner gäller A.C. Nielsens undersökning och inte den verkliga geografiska eller administrativa situationen (t.ex. Frankrike har 22 regioner och inte 9).

Faktorer som kan ligga bakom prisskillnaderna kan delas in i tre grupper: naturliga faktorer, marknadsvillkor och strukturella faktorer.

Naturliga faktorer

Naturliga faktorer som kultur, klimat, lokala preferenser och transportkostnader kan påverka priserna. Försäljningen av smör per invånare i Danmark är t.ex. sex gånger högre än i Spanien. Eftersom priserna i Spanien generellt är 40 % lägre än i Danmark kunde man vänta sig att priset på smör skulle vara ca 40 % lägre.

Så är det emellertid inte. Den mindre marknaden för smör i Spanien tycks leda till ett högre pris. Priset på smör i Spanien är i själva verket ungefär detsamma som i Danmark, trots att prisskillnaderna alltså uppgår till 40 % i genomsnitt.

Transportkostnader kan också direkt påverka priset på vissa varor. Italiensk pasta är föga förvånande billigast i Italien – där kostar den omkring 60 % av genomsnittspriset i EU. Generellt sett kommer produkten att bli dyrare ju längre bort från Italien man kommer.

Pastan är emellertid billigare i Finland än i Belgien, trots att Finland är det EU-land som ligger längst bort från Italien.

Naturliga faktorer påverkar alla priser och bidrar till att det finns en viss prisspridning även på helt integrerade marknader. EU:s storlek, skillnader i konsumenternas preferenser, miljö, klimat osv. kan troligen förklara vissa av de stora prisskillnader som föreligger. Prisskillnaderna inom EU tycks dock vara avsevärt mycket högre än vad man kan förvänta sig på grund av enbart naturliga faktorer.

Marknadsvillkor

Marknadsvillkor är faktorer som kan göra att detaljhandlare, grossister och producenter avviker från det pris som bör vara det normala på en perfekt fungerande marknad.

Koncentrationen inom detaljhandeln varierar mellan länderna. Marknadsandelen för de fem ledande dagligvaruföretagen är över 75 % i Finland, Danmark och Sverige, medan denna andel bara uppgår till 25 % i Italien.³⁴ Kanske bidrar denna långtgående koncentration inom detaljhandeln i Finland, Danmark och Sverige till att det är där som de högsta prisnivåerna i EU uppmäts för de undersökta produkterna.

Producenternas position på marknaden kan också påverka priserna. Starka varumärken som finns i många länder gör att konsumenterna är beredda att betala mer. I nästan alla produktkategorier är de europaövergripande varumärkena dyrare än de nationella varumärkena.

Det bör emellertid observeras att det inte på något sätt finns ett direkt samband mellan marknadsandelar och pris. Koncentrationen av producenter, detaljhandlare och grossister varierar från produkt till produkt, och slutpriset på en produkt är därför i viss utsträckning ett resultat av marknadsaktörernas förhandlingsposition och kunskaper. Större aktörer kan också ha lägre kostnader som kommer konsumenterna till godo.

Hård konkurrens mellan detaljhandlare, producenter och grossister pressar ned priserna. Som man kan förvänta sig så tenderar medlemsstater där detaljhandeln är mycket konkurrensutsatt att ha en lägre prisnivå.

Strukturella faktorer

Strukturella faktorer är bl.a. moms och andra punktskatter, inkomstskillnader, lagstiftning om öppettider och storlek, lagstiftning om markanvändning, arbetsrätt, marknadsföringsregler och andra typer av lagstiftning som påverkar kostnaderna för försäljning av livsmedel och hushållsartiklar.

Moms och inkomstskillnader tycks kunna förklara vissa av prisskillnaderna i EU, men detta är absolut inte de enda orsakerna. Som framgår av figur 16 spelar momsen en viss roll för ett lands prisnivå. Men prisskillnaderna inom EU är stora, oavsett om man mäter med eller utan moms.

³⁴ Se rapporten om produkt- och kapitalmarknadernas funktion i gemenskapen (Cardiffrapporten), KOM(2000) 26.

Om hela ekonomin studeras tycks det finnas ett starkt samband mellan ett lands inkomstnivå och prisnivån i landet.³⁵ För de undersökta varorna är sambandet dock inte alls lika tydligt. I både Tyskland och Nederländerna är inkomsten per capita högre än genomsnittet i EU; priset på dagligvaror i dessa länder borde därför ligga lika mycket över EU:s genomsnitt. Men det gör det inte. Livsmedel och hushållsartiklar i de båda länderna hör faktiskt till de billigaste i EU. Omvänt har Portugal en inkomstnivå som ligger under EU:s genomsnitt, men priserna på dessa varor är inte alls lägre utan ligger någonstans kring EU:s genomsnitt.

Olika typer av försäljningsställen och deras marknadsandelar har stor inverkan på priserna. I Spanien bidrar stormarknadernas³⁶ relativt sett stora marknadsandelar till lägre priser. Ta till exempel mjölk. Mjölkpriserna varierar inte alls mycket mellan de olika typerna av försäljningsställen – tveklöst därför att priset pressas ned av dessa tungviktare inom detaljhandeln. I Italien har stora livsmedelsbutiker och mindre kvartersbutiker stora marknadsandelar. Men i Italien är prisskillnaderna på mjölk mycket stora, tvärtemot vad som är fallet i Spanien. Det pris man får betala i livsmedelsbutikerna ligger omkring 15 % över EU:s genomsnitt, medan stormarknadernas pris, som har en liten marknadsandel, bara ligger knappt över genomsnittspriset för mjölk i EU. Eftersom detaljhandeln i Italien domineras av butiker som är mindre än stormarknaderna, borde priserna vara relativt höga. Men figur 16 visar att Italien långt ifrån är det dyraste landet i EU när det gäller dessa varor. Av detta framgår att priset vi betalar för varor beror på ett stort antal komplexa faktorer.

En anledning till de relativt låga priserna i Tyskland och Frankrike hänger ihop med att Tyskland hade sex och Frankrike hade fem av de 30 största internationella livsmedelskedjorna (mätt i försäljningsvolym) under 2000.³⁷ Dessa stora aktörer har varit aktiva när det gäller att expandera på grannländernas marknader. Detta kan vara en förklaring till den hårda konkurrensen i dessa länder, och det är denna hårda konkurrens som tycks bidra till de relativt låga priserna i dessa länder.

Moms och inkomstnivåer tycks bara i begränsad omfattning förklara prisspridningen när det gäller livsmedel i Europa. Medlemsstater där stormarknadernas och lågprismarknadernas marknadsandelar är större och internationella livsmedelskedjor är väletablerade tenderar att vara billigare än medlemsstater där detta inte är fallet.

³⁵ Se t.ex. *European Economy, supplement A*, nr 7, juli 2001.

³⁶ Stormarknader definieras som livsmedelsbutiker med en försäljningsyta som är större än 2500 kvm. Stora livsmedelsbutiker: 400-2500 kvm. Vanliga butiker: oftast mindre än 400 kvm med ett mer begränsat sortiment. Lågprismarknad: lågprisbutiker med ett begränsat sortiment oavsett försäljningsyta.

³⁷ Källa: *Consumers in Europe. Facts and figures*. Eurostat/Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer 2001, s. 34.

Slutsats

Resultaten av denna prisundersökning bekräftar att stora prisskillnader föreligger inom EU för livsmedel och hushållsartiklar. Det finns ingen enskild förklaring till dessa prisskillnader, men en stor del av dessa skillnader tycks beror på att konkurrenstrycket varierar för olika produkter i olika länder.

Europa förefaller fortfarande vara uppdelat i enskilda nationella marknader. De markanta prisskillnaderna för vissa enskilda artiklar förefaller bero på att vissa tillverkare utnyttjar marknadsfragmenteringen genom att tillämpa olika prissättning på olika nationella marknader. Det finns stort utrymme för priserna att konvergera ytterligare. Undersökningen visar att en av de stora drivkrafterna bakom lägre priser är antalet stormarknader och lågprismarknader. Tillväxten i branschen begränsas dock ofta av olika former av lagstiftning för stadsplaneringen som kan innebära stränga restriktioner för butikernas storlek och öppettider.

Det finns också vissa lagstiftningsmässiga faktorer som tycks begränsa prispressen genom att hindra detaljhandelns marknadsföring, försäljning och handel över gränserna och/eller avhålla handeln från att planera för EU-omfattande strategier. Som exempel kan nämnas olika regler för säljfrämjande åtgärder, vilken typ av produkter som får säljas, franchisingavtal osv. Allt detta kan göra det svårare för detaljhandeln att komma in på nya marknader. Kommissionens förslag till förordning om säljfrämjande åtgärder³⁸, kommissionens *Grönbok om konsumentskyddet inom Europeiska unionen*³⁹ och det uppföljande meddelandet som är på väg, är alla ansträngningar för att bidra till att dessa hinder undanröjs för konsumenter och företag.

³⁸ KOM(2001) 546 slutlig, finns på Internetadressen
http://europa.eu.int/comm/internal_market/comcom/unfair/reg-en.pdf

³⁹ KOM(2001) 531.

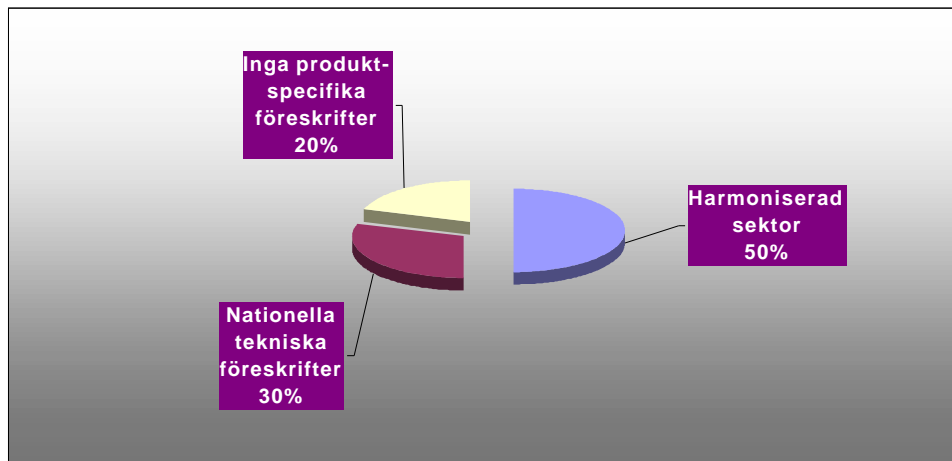
BILAGA: GRUNDPRINCIPERNA FÖR DEN FRIA RÖRLIGHETEN FÖR VAROR

Allmänna principer

I EG-fördraget anges att varor skall omsättas fritt på den inre marknaden. Endast i undantagsfall får medlemsstaterna begränsa den fria rörligheten för varor, t.ex. när risker uppstår med hänsyn till människors hälsa, miljö eller konsumentskydd.

Riskerna varierar beroende på produktområde. Läkemedel och byggprodukter kan naturligtvis innebära högre risker än exempelvis kontorsutrustning eller pasta. För att minimera riskerna och säkerställa rättssäkerheten i medlemsstaterna har lagstiftning på EU-nivå införts som harmoniserar de tekniska föreskrifterna i synnerhet på de produktområden där högre risker föreligger. Generellt har det inte införts någon lagstiftning på EU-nivå på områden med lägre risker. Handeln inom dessa ”icke-harmoniserade” sektorer bygger på principen om ömsesidigt erkännande som innebär att produkter som tillverkas eller släpps ut på marknaden i enlighet med gällande lagstiftning i en medlemsstat i princip skall kunna omsättas fritt i hela gemenskapen. Uppskattningsvis hälften av varuhandeln inom EU omfattas av teknisk harmonisering på EU-nivå. Den andra hälften ligger står den ”icke-harmoniserade” sektorn för, som antingen är reglerad genom nationella tekniska föreskrifter (30 %) eller inte specifikt reglerad alls (20 %) ⁴⁰.*

Figur 18: Hälften av handeln inom EU omfattas av teknisk harmonisering på

EU-nivå

*Anm.: Siffrorna baserade på *The Single Market Review 1998*, serie III, vol.1, *Technical barriers to trade*, s. 33.

⁴⁰ När det gäller konsumentvaror säkerställer dock direktivet om allmän produktsäkerhet (92/59/EEG) att endast säkra produkter kan släppas ut på marknaden lagligt. Se även Internetadressen http://europa.eu.int/comm/consumers/policy/developments/prod_safe/index_en.html

Behovet av tempo

Före 1985 föreskrevs produktkraven mycket detaljerat i alla EU-direktiv, vilket ledde till att lagstiftningen gick tämligen långsamt. Målet att skapa en gemensam inre marknad före den 31 december 1992 krävde en ny lagstiftningsteknik för att påskynda förfarandena. Man enades därför om en ny metod för teknisk harmonisering och standardisering. Vissa nya principer fastställdes. Harmoniseringen i lagstiftningen är nu begränsad till väsentliga krav⁴¹ som produkter som släpps ut på marknaden måste uppfylla för att de skall omfattas av den fria rörligheten. De tekniska specifikationerna för produkter som uppfyller de väsentliga kraven fastställs i harmoniserade standarder. Tillämpningen av dessa standarder är frivillig och tillverkarna får alltid tillämpa andra tekniska specifikationer för att uppfylla de väsentliga kraven. Det finns emellertid ett incitament att använda de harmoniserade standarderna, eftersom produkter som tillverkats i enlighet med dessa förutsätts överensstämma med de väsentliga kraven.

Genomförande

De harmoniserade EU-standarderna är visserligen inte obligatoriska, men de måste antas för att direktiven enligt den nya metoden skall fungera smidigt. Europeiska kommissionen ger standardiseringsorgan inom den privata sektorn, bl.a. CEN, Cenelec eller ETSI⁴², mandat att utarbeta dessa harmoniserade standarder tillsammans med de europeiska standardiseringsorganisationerna.

De senaste 15 årens ansträngningar har lett till att det europeiska standardiseringsarbetet nu närmar sig sitt slut på ett antal områden. Fortfarande återstår dock ett stort antal problem när det gäller bl.a. byggprodukter, maskiner och tryckbärande anordningar, där utvecklingen går långsamt (jfr resultattavla 9).

Utöver standardiseringen måste arbetet även inriktas på att den harmoniserade lagstiftningen genomförs och tillämpas konsekvent i medlemsstaterna. Medlemsstaterna skall se till att de har strukturer för bedömningen av överensstämmelse och marknadsövervakning, men det finns inga detaljerade bestämmelser för hur detta skall genomföras i praktiken. Beroende på vilka lösningar som medlemsstaterna har valt så kan provningsförfaranden, kriterier för ackreditering av provningslaboratorier, frekvens ifråga om inspektioner osv. variera avsevärt. Det är av största betydelse att se till att ingen urholkning sker av tilltron till att konkurrensvillkoren är lika och principen om ömsesidigt erkännande på grund av olika genomförande i medlemsstaterna. Efter ett samråd online som avslutades i mars 2002 håller kommissionen nu på att granska dessa problem. Enligt planerna skall ett meddelande om uppföljningen av den nya metoden läggas fram vid Europeiska rådets möte i juni 2002.

⁴¹ De väsentliga kraven fastställer vilka resultat som skall uppnås eller vilka risker som skall beaktas, men de anger inte vilka tekniska lösningar som skall tillämpas för detta.

⁴² Europeiska standardiseringsorganisationen (CEN), Europeiska standardiseringsorganisationen inom elområdet (Cenelec), Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI). Mer information om standardiseringen med den nya metoden finns på Internetadressen <http://www.NewApproach.org>